

ЗАВДЯКИ СПІЛЬНИМ

Ректор підкреслив, що суттєві здобутки на цьому шляху в 2006 році є результатом колективних зусиль університетівців, але, крім певних досягнень, слід проаналізувати й те, що не вдалося, розглянути проблеми, на вирішенні яких варто сконцентруватися в майбутньому.

Серед досягнень названо **структурні перетворення та розширення напрямів освітньої діяльності**. Зокрема, відкрито підготовку юристів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр»; отримана ліцензія на перший етап проведення підвищення кваліфікації лікарів із 6 спеціальностей і створено в складі медичного інституту факультет післядипломної медичної освіти; відкрита вечірня форма навчання за 3 спеціальностями і до 20-ти збільшена їх кількість по заочній формі; створено інститут заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання; отримані ліцензії на діяльність основних навчально-консультаційних пунктів, на підготовку магістрів за спеціальністю «Маркетинг», а також на військово-медичну підготовку студентів-медиків; проведена акредитація 15 спеціальностей, в тому числі 9-ти в Шосткинському коледжі; створена ще одна кафедра в Шосткинському інституті; відкрита спеціальність «Соціальна робота» в КІПТІ; відбулося розширення форм діяльності факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації (відкриті нові групи в Конотопі, Глухові, Прилуках, уперше здійснений прийом по «бізнес-адмініструванню» і також уперше розпочато підвищення кваліфікації на короткотермінових курсах за 13 напрямками інженерної, економічної, комп'ютерної спрямованості); затверджена ще одна спеціальність (динаміка і міцність) по захисту кандидатських дисертацій в одній із наших спецрад; на базі кафедри «Інформатики» відкрита філія кафедри ЮНЕСКО тощо.

Серед завдань на поточний рік у доповіді вказано такі, як продовження роботи по відкриттю спеціальностей «Фармація», «Інтелектуальна власність», «Адміністративний менеджмент», а також «Друкарське виробництво» в машколеджі; ліцензування другого етапу підвищення кваліфікації лікарів; ліцензування на магістерський рівень спеціальностей «Інформатика», «Прикладна математика», «Енергоменеджмент»; акредитація спеціальностей «Екологія», «Хімічна технологія високомолекулярних сполук» та інших; реструктуризація низки НКП; створення в окремих районах Сумської та інших областей України представництв СумДУ; відкриття студентської поліклініки тощо.

Особливу увагу доповідач приділив **кадровому питанню**. Як позитивні тенденції відзначив підвищення майже до 59 відсотків частки осіб із ученими ступенями та званнями серед науково-педагогічних працівників, з 45 до 52 кількості осіб із званнями доктора наук або професора, захист 5 докторських дисертацій (рік тому — 1), подальше збільшення прийому до аспірантури (на 34%) й осіб, які навчаються в докторантурі. Впевнено реалізується затверджений Вченою радою СумДУ «Перспективний план роботи з кадрового забезпечення діяльності». Зокрема, премійовано 11 керівників дисертаційних робіт (4 — 2005 р.), уведено в дію Положення про додаткове заохочення керівників, які забезпечують своєчасність захисту дисертацій, а нещодавно прийнято рішення про збільшення розміру щомісячних премій докторам наук.

Вказав ректор і на певні недоліки. Так, за показниками кадрового потенціалу спостерігається відставання від провідних університетів України. Тільки 19 (18 — 2005 р.) ка-

федр мають стовідсоткову й близьку до цього кількість викладачів зі ступенями та званнями, а на 13 (15 — 2005 р.) кафедрах цей показник складає менше 50%. І якщо в Шосткинському та Конотопському інститутах спостерігається непогана динаміка, то в медичному інституті й на факультетах інженерному, економіки та менеджменту базового закладу відбувається навіть зниження частки осіб зі ступенями та званнями. І тому планується посилити допомогу по захисту дисертацій в інших організаціях, завершити перереєстрацію спеціалізованих вчених рад і збільшити кількість спеціальностей у них, створити групи наукового резерву із п'ятикурсників, які рекомендовані до вступу в аспірантуру з проведенням доаспірантської підготовки тощо. Крім цього, більш цілеспрямовано вестиметься організація семінарів із керівниками різних категорій, підвищення кваліфікації викладачів (передусім молодих), поглиблення складових навчання в аспірантурі, в тому числі з вивчення іноземних мов, практичної педагогіки тощо.

Зрозуміло, що значна частина доповіді була присвячена такій важливій темі, як **навчальний процес, формування контингенту і якість підготовки фахівців**. Незважаючи на значне зниження кількості випускників шкіл, і кількість зарахованих у студенти, і конкурсні показники навіть зросли (на відміну від більшості інших вищих навчальних закладів). Спрацювала й потужна, розгалужена система довузівської підготовки СумДУ, кількість навчальних закладів якої збільшилася за звітний період з 34 до 37, а позабазових підготовчих курсів у різних регіонах області та за її межами — з 10 до 16. Плідними виявилися й такі форми роботи, як залучення школярів до заходів студентського й спортивного клубів.

Однак, зауважив ректор, турбує зниження показників прийому медиків, перекладачів, студентів економічного та механіко-математичного факультетів, а також Шосткинського інституту, окремих технікумів та коледжів. Треба готуватися до ще складнішої приймальної кампанії — підвищити рівень профорієнтаційної роботи, поширити її на більшу кількість регіонів України й прикордонних областей Росії, посилити гурткову роботу зі школярами, розглянути можливість створення центру наукової та науково-технічної творчості молоді як структурного підрозділу факультету довузівської підготовки тощо.

Поява й розвиток ринку освітніх послуг потребує як пошуку нових форм і методів профорієнтаційної роботи, так і підвищення іміджу університету в суспільному середовищі, у роботодавців — передусім за рахунок відповідного рівня навчальної роботи, який забезпечить випускників СумДУ такими якостями, які дозволять їм бути успішними у світі, що стрімко змінюється. Для цього,

Виступ ректора СумДУ А. В. Васильєва на цьогорічній конференції трудового колективу традиційно був насичений інформацією як підсумкового, так і прогностично-планового характеру. Основним завданням, яке реалізовував ректорат у минулому році, доповідач назвав ініціювання та забезпечення динамічного розвитку університету з метою нарощування його потенціалу та якісних показників діяльності до рівня, що відповідає стратегічній меті — входження в коло високорейтингових навчальних закладів загальноукраїнського та європейського простору (як освітянського, так і наукового). І це не прояв безпідставних амбіцій, а глибоке розуміння того, що тільки такі університети мають високі шанси на майбутнє, переважно до них будуть все більше йти вступники, а також того, що рівень фінансування, матеріального забезпечення викладачів та співробітників, стану умов для праці й навчання теж суттєво залежить від потенціалу навчального закладу.

зазначив доповідач, зроблені минулого року певні кроки. А саме:

— Знову наші студенти на олімпіадах з навчальних дисциплін та спеціальностей визначили СумДУ як другий у державі, а за показниками Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт університет уперше випередив усі вищі навчальні заклади країни.

— Видано 17 підручників і навчальних посібників з грифом МОНУ (12 — 2005 р.) Крім того, суттєво збільшено обсяг друкарської продукції, поліпшена якість видань, придбана сучасна повнокольорова поліграфічна техніка. За видавничу діяльність матеріально заохочено 85 викладачів.

— До бібліотеки надійшло літератури на 700 тис. грн (зростання на 40%). Тут створена одна із кращих в Україні читацька зала з відкритим доступом до книг, електронних ресурсів та Інтернету; організовано віртуальний читальний зал дисертацій (з доступом до повнотекстових дисертацій Російської державної бібліотеки, інформаційних баз Ліга-Закон, Атлас-Аналітика); кількість комп'ютерних місць збільшена в 5 разів (поставлено 38 АРМ).

— У цілому комп'ютеризації навчального процесу й інших сторін діяльності університету приділялась неабияка увага. Так, замість запланованого по базовому ВНЗ 1 млн грн. на інформатизацію витрачено 1,3 млн грн. Загальна кількість комп'ютерів по комплексу СумДУ складає вже більше 1,5 тис. (70% з виходом в Інтернет). За минулий рік створено комп'ютерну мережу в медичному інституті, лабораторних корпусах, мережеві комп'ютерні класи, ще один комп'ютерний клас у машколеджі, оновлений клас і суттєво розширена електронна методична база в Конотопському інституті тощо.

— Значний обсяг організаційної, методичної роботи проведено по впровадженню кредитно-модульної системи на всіх факультетах, триває усунення недоречностей, які мають місце;

— Уперше 1000 студентів-заочників отримали компакт-диск з повним методичним забезпеченням свого навчання впродовж бакалавратури; повністю або суттєво переведено на дистанційну форму навчання низку НКП і на 20% збільшена кількість студентів, які навчаються за цією формою.

— Також уперше реалізується проект, який фінансується за програмою Євросоюзу з перепідготовки слухачів (50 чол.). У планах — участь у державних програмах із перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва «Українська ініціатива».

— Ведеться всебічний перегляд технологій організації та методичного забезпечення самостійної роботи студентів-заочників. Про вагомість і необхідність цього свідчить як масштаб такої форми навчання (близько 8,5 тис. — у базовому ВНЗ, 1,5 тис. — в інститутах, близько 1 тис. — у коледжах), так і наші сумні «досягнення» в «неформальних» стосунках викладачів зі студентами.

У зв'язку з цим запроваджена, як повідомив ректор, формалізована адміністративна відповідальність керівників кафедр, інститутів, факультетів, заборонено приймання та оформлення спонсорської допомоги від студентів, здійснюється перехід на семестрові іспити переважно в письмовій формі, поширюється комп'ютерне тестування (як в атестаційних тижнях за кредитно-модульною системою, так і на семестрових іспитах), а після кожної сесії проводиться анонімне анкетування студентів, надаються їм телефони довіри тощо.

Далі доповідач висловив **кілька тез** стосовно бачення тих напрямів у навчальній діяльності, які потребують значно більшої уваги керівників факультетів, кафедр, відповідних методичних комісій і які базуються на відомому принципі, що підготовка фахівців нової якості можлива тільки на базі поглибленої інтеграції навчання, науки та виробництва, в тому числі за рахунок більш раннього включення студентів у навчально-професійну, навчально-наукову й суто наукову діяльність, суміщення навчального процесу з професійно орієнтованою практикою. На його переконання, кафедрам (передусім випускаючим) треба:

— реанімувати філії на виробництві, створювати нові інтеграційні структури;

— радикально переглянути організацію та якість проведення практик, на які сьогодні в переважній більшості неефективно витрачається обсяг навчальних доручень викладачів;

— більше втілювати в курсових, дипломних роботах та проектах принцип «створи» замість «повтори», дослідницька складова в них та їх виконання на замовлення роботодавців повинні стати обов'язковими;

— у навчальних планах необхідно знайти місце таким «забутим» дисциплінам, як «Основи наукової діяльності», «Основи інженерної творчості», «Математичні методи в дослідженнях» тощо;

— упроваджувати інші елементи навчально-наукової діяльності, в тому числі збільшення кількості талановитих студентів, які навчаються за індивідуальними навчальними планами з науковою складовою;

— потрібен критичний, принциповий (де можливо — незалежний) перегляд застарілих навчальних програм, методичного забезпечення, які не відповідають сучасним потребам виробництва, бізнесу тощо;

— відновити такі активні засоби навчання, як ділові ігри, бригадна форма організації окремих видів занять. Розробляти й застосовувати різноманітні моделі навчальної, навчально-наукової, самостійної роботи, а особливо такі види наукової діяльності викладачів, як науково-методичні дослідження, педагогічні експерименти, видання підручників тощо.

Аксіоматично, що якість навчання багато в чому визначає **наукова діяльність**, яка є і надалі буде головною домінантою розвитку університету в цілому. Минулий рік доповідач охарактеризував як рік значних зрушень,

ЗУСИЛЛЯМ

в якому продовжені й закріплені позитивні тенденції попереднього періоду, навів фактичні свідчення. Зокрема, загальний обсяг наукових досліджень уперше перебільшив 2 млн грн. Обсяг же робіт, виконаних за кошти загального фонду держбюджету, зріс на 53%, а виконаних за госпдоговорами, державними та міжнародними грантами — в 2,3 раза (склав 1,3 млн грн). Надходження спецкоштів за науку зросло на 50%. Стартовий портфель замовлень на початок 2007 року склав 500 тис. грн (старт 2005 р. — 200 тис.).

Як неабиякий позитив ректор відзначив і створення нових наукових лабораторій, і здійснення механізмів авансування за рахунок спецкоштів університету перспективних тем, придбання наукового обладнання, і збільшення кількості міжнародних наукових грантів (3 гранти університетські й 5 індивідуальних) та виданих монографій, наукових статей, тез доповідей на конференціях, з 9 до 25 збільшилася кількість отриманих патентів. Реалізація нових стимулюючих підходів при розробці держбюджетної тематики дозволила збільшити як кількість виконавців, так і пошуків робіт.

Спостерігається поживлення й студентської наукової роботи. Зросла кількість статей у співавторстві зі студентами, останніми ж самостійно опубліковано 6 статей, а за їх участю — 1200 тез доповідей на конференціях (зростання на 25%). Близько 100 студентів виступили з доповідями на 35 конференціях загальнодержавного та міжнародного рівнів, 16 стали авторами патентів (3 — 2005 р.), а 21 — переможець або призер Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, що значно більше, ніж минулого року.

Висловивши подяку всім, хто забезпечив таку позитивну динаміку розвитку наукової діяльності, ректор наголосив і на деяких негативних моментах. Так, госпдоговірна робота здійснювалася лише на 20 кафедрах із 57. При цьому відзначив, що суттєве зростання наукової активності на кафедрі прикладної гідроаеромеханіки вивело за цим показником на перше місце інженерний факультет, на друге — фізтехівців. За орієнтир у 2007 році береться збільшення обсягу наукових досліджень за госпдоговорами та грантами до 2 млн грн. Це складне, але реальне завдання.

До негативних моментів доповідач відніс і мізерну кількість, майже відсутність визнаних досліджень міжнародного та загальнонаціонального рівня, проектів по фонду фундаментальних досліджень, державних науково-технічних програм, які є ознакою університету високого гатунку, а також малу кількість публікацій за кордоном, у престижних виданнях, низький, за поодинокими винятками, рівень цитування наших наукових шкіл. У зв'язку з цим ректор наголосив на необхідності продовження роботи зі створення структур подвійного підпорядкування з АН України, адже в конкурсах проектів перевага буде надаватися саме таким структурам. Треба вчитися реалізовувати в товар власні винаходи, патенти. Інноваційна наукова діяльність передбачає необхідність зближення з виробництвом, створення навколо університету інноваційної інфраструктури, розвиток високоінтелектуального бізнесу. І перші кроки вже зроблено. Є надія, що відкрита нещодавно при науково-дослідницькому секторі лабораторія інноваційних досліджень і трансферу технологій, співробітництво з відповідною структурою в Канаді дадуть бажані зрушення.

Щодо міжнародної діяльності, то ректор відзначив збільшення кількості відряджень за кордон, згадуваних уже наукових грантів та нових угод з рядом закордонних університетів, але зауважив, що це не відповідає ще нашим потребам і бажанням, а відтак слід шукати нові ефективні механізми їх реалізації. Значним успіхом у доповіді названа потужна динаміка збільшення кількості іноземних студентів (до 361 — на 55% більше, ніж у 2005 р.), а також

слухачів підготовчого відділення — 67. На англомовному проекті в медінституті навчається вже більше 100 студентів. Представництво іноземних студентів охоплює тепер 42 країни майже всіх регіонів світу.

Традиційно значне місце зайняла в доповіді **позанавчальна та виховна робота**, яка ведеться масштабно, цілеспрямовано, у різноманітних формах. Зокрема, за рік збільшилася кількість: масових заходів (не менш як удвічі, побувало там і понад 2 тис. школярів); майстрів та кандидатів у майстри спорту (на 30%); клубів, гуртків художньої самодіяльності (на третину). Крім того, спортивний клуб нараховує 36 спортивних секцій та 17 абонементних груп (на 20% більше, ніж минулого року); організована й успішно виступає в І лізі чемпіонату України волейбольна команда, а команда з міні-футболу збирає на своїх іграх повні зали вболівальників. Радують те, що університет посів перше місце в чемпіонатах міста й області серед ВНЗ, а машинобудівний коледж упевнено лідирує в змаганнях серед навчальних закладів своєї категорії.

Втім, позитив наявний не лише в спорті. З'явилися такі форми роботи, як школа студентських лідерів, фестивалі моди, інтернаціональні вечори, театральна студія, гала-концерти, турніри для школярів тощо. СумДУ був уперше представлений у телевізійній лізі КВК, два колективи Шосткинського інституту підтвердили звання «народного». Перелік можна продовжувати.

Певного розвитку набула й робота студентських профкомів й ректорату, а також співпраця з ними відповідних структур СумДУ. Варто лише вітати переорієнтацію уваги студентського активу з політичних, зовнішніх на внутрішні проблеми. Однак турбує відсутність на більшості факультетів дієвої структури студентського самоврядування, та й у цілому воно ще не стало тим органом, який має вплив на студентський загаль. А без цього неможливо досягти високої ефективності виховної роботи, формування лідерських якостей у випускників.

Не треба нікого переконувати в очевидному — ректорат веде соціально орієнтовану політику **щодо соціальних питань, поліпшення матеріальної бази для забезпечення відповідних умов навчання та праці**. Заробітна плата, стипендія впродовж року підвищувалися тричі, виплачувалися своєчасно й у повному обсязі, як, до речі, відпускні та оздоровчі. Додатково до передноворічної та 8-Березневої введена премія всім співробітникам без винятку до Дня працівника освіти, а в планах — введення такої ж і до Травневих свят. За рік виплачено 500 тис. грн матеріальної допомоги; оздоровлено 337 співробітників (удвічі більше, ніж у 2005 р.) та студентів (223). Поширена діюча система стимулювання якості праці й додаткових доручень, на що витрачено більше 3 млн. грн.

Крім того, вдалося дещо поліпшити забезпеченість студентів місцями в гуртожитках. Повернено до житлового фонду 3 секції у третьому гуртожитку (60 місць), а в першому — кількість кімнат для проживання збільшено до 30. Планується за рахунок перебазування кафедри «Перекладу» в корпус «ЕТ» переобладнати під житло ще 6 секцій, додатково отримати 15 кімнат в гуртожитку машинобудівного коледжу та 30 орендованих кімнат в одному з училищ міста, триватиме складна робота по впорядкуванню проживання у гуртожитку №1.

Кращою як за кількісними, так і якісними показниками стала робота комплексу громадського харчування Сумського державного університету. Капітально відремонтовані їдальні в медінституті та центральній садибі, облаштований буфет у корпусі «М», з'явилися гарячі страви в кафетерії Г-корпусу, вдалося втримати на припустимому рівні ціни, більш активно запрацювало на базі їдальні студентське кафе-клуб.

Збільшилися можливості медичного обслуговування, про що свідчать і аптечний кіоск, і ремонт та розширення медичного пункту. Триває наполеглива робота з організації студентської поліклініки. Здоровій атмосфері сприятимуть і створені в корпусах «Г» і «Ц» нові роздягальні, робочі місця для чергових. Послідовно ремонтуються санвузли, душові.

Здійснено також значний комплекс заходів по забезпеченню відповідних теплових умов у приміщеннях. Встановлено близько 100 пластикових вікон, налагоджено власне виробництво вікон великої площі, вдосконалена система опалення. Це непомітна, але важлива і, як не прикро, дуже задорога робота, яку ректорат здійснює за принципом «готуй сани влітку».

Нарешті вирішені найбільш гострі питання приведення в належний стан основних спортивних споруд. У спорткомплексі укладена підлога, яка задовольняє вимоги будь-яких змагань, облаштовані трибуни, електрифіковане табло. Здійснені капітальні ремонти басейну й спеціалізованої зали боротьби в корпусі «М» із закупівлею якісного татамі.

Відремонтовано більш ніж 300 приміщень практично в усіх корпусах, у тому числі 130 навчального призначення. Крім зазначених, доповідач назвав і такі об'єкти, як комплексний ремонт кафедр «Права» і «Маркетингу», велика стендова зала кафедри «Прикладної фізики», гранітні сходи корпусу «Г», вестибюль актові зали, 1-й поверх медичного інституту, гуртожитки №1, 2 і 3, облаштування території біля корпусу «М» та медичного інституту, розширення автостоянки тощо.

Масштаби ремонтних робіт 2006 року підтверджуються близько 10 тис. м² обштованих керамічною плиткою, пластиком, ламінованим підлог, стін та підвісних стель, встановленням 500 нових дверей, тисячі світильників, 1100 м² віконних жалюзей тощо. При цьому більше 60% обсягів робіт виконано власними силами, що на 30-40% їх здешевлює. Значні обсяги ремонтних робіт виконані також у Шосткинському та Конотопському інститутах, технікумах і коледжах.

За зведеними показниками СумДУ має вже еквівалент ремонтно-будівельного управління середньої потужності, а обсяги робіт, які виконані підрядниками, суттєво знизились і будуть знижуватися надалі.

У планах 2007 року — роботи в гуртожитках, бібліотеці, перших поверхах корпусів «ЕТ», лабораторного та «М», багато іншого. Однак, зауважив доповідач, і кафедрам та факультетам слід нарешті повернутися обличчям до вирішення завдань естетизації, належного відремонтованих аудиторій, вестибюлів, використовуючи на це кошти субрахунків.

Стосовно технічного забезпечення діяльності СумДУ ректор доповів, що крім витрат на комп'ютеризацію, про які йшлося вище, закуплено ще на загальну суму близько 650 тис. грн чимало ксероксів, мультимедійних проекторів, іншої аудіовізуальної та оргтехніки, медичне, спортивне, навчальне, технологічне для басейну та їдальні обладнання, дві одиниці автотранспорту. А в планах на поточний рік — придбати автобус та сучасні телекомунікаційні системи, розвивати поліграфічну базу, замінити 2 ліфти, термін експлуатації яких неможливо продовжити, вартість їх — більше півмільйона грн., а також поступово переорієнтувати фінансові потоки на наукове й науково-навчальне обладнання, радикально їх збільшити через рік, тобто у 2008 році.

Вдасться чи не вдасться реалізувати заплановане, залежить передусім від **фінансового стану**, який доповідач охарактеризував як стабільний внаслідок реалізації системної роботи по збільшенню надходжень, створенню відповідних механізмів фінансово-господарської діяльності, раціональному й ефективному використанню коштів.

Загалом фінансування всього комплексу університету збільшилось на 25% і склало 66 млн грн., при цьому з випередженням зросли власні надходження, які тільки по базовому закладу склали біля 27,5 млн грн. Загальний фонд оплати праці за рік зріс на 25% і складає в загальному обсязі фінансування 41 млн грн. (62%). Ректор прозвітував, що кошторис, узгоджений на аналогічній конференції минулого року, перевиконано за всіма статтями (крім, на жаль, надходжень на так звану

10% статтю стипендіального фонду матеріальної допомоги та заохочення).

До фінансових здобутків відніс доповідч і отримання позапланових коштів у обсязі близько 800 тис. грн з міністерства, які використані для збільшення обсягів ремонтних робіт, і отримання більше 500 тис. грн спонсорської допомоги прямими надходженнями, з яких тільки 100 тис. грн. за ініціативою кафедр та факультетів (це, на думку ректора, недостатньо). Крім цього, залучена спонсорська допомога на утримання спортивних команд, інші заходи виховної роботи в обсязі близько 200 тис. грн та певний обсяг коштів міського та обласного бюджетів через відповідні молодіжні та спортивні програми.

На субрахунки підрозділів СумДУ спрямовано на 36% більше, ніж минулого року, витрачено з них майже 1,9 млн грн. (на додаткову оплату праці, преміювання — близько 600 тис.). Поширилося надання платних послуг бібліотекою, спортклубом, лінгвістичним центром, іншими підрозділами. Питання витрат із субрахунків вирішуються майже автоматично. У той же час є проблеми з раціональною витратою цих коштів підрозділами, збільшенням надходжень за рахунок власної ініціативи.

Ректор підкреслив, що фінансова політика і в подальшому буде спрямована на постійне покращення оплати праці і стипендіального забезпечення, умов праці і її стимулювання. А бюджет університету буде і надалі збалансованим між соціальними програмами та завданнями розвитку. Він запропонував узгодити на 2007 рік такі орієнтовані складові витрат спецкоштів по базовому навчальному закладу при загальному їх зростанні не менш ніж на 5 млн грн.:

- фонд оплати праці — 21,5 млн грн (зростання на 34%);
- інформатизація — 1,3 млн грн (рівень 2006 р.);
- технологічне та навчально-наукове обладнання — 0,6 млн грн (зростання на 25%);
- придбання транспорту й ліфтів — близько 1 млн. грн.;
- придбання літератури у зовнішніх видавництвах — 0,5 млн грн. (зростання на 15%);
- ремонтні роботи для виконання підрядними організаціями — 1,4 млн грн (зниження на 65%);
- придбання матеріалів для виконання ремонтних робіт власними силами не менше 1,6 млн грн. (рівень 2006 р.);
- інші витрати разом (комунальні, відрядження, забезпечення виховної діяльності, поточні тощо) — близько 7,0 млн грн. (зростання на 33%).

Аналогічні розрахунки будуть зроблені й затверджені по кожному позабазовому підрозділу. Наведені пропозиції стримані, не враховують можливе збільшення надходжень, їх раціональне використання, а також зусилля ректорату по залученню бюджетних коштів на вказані складові.

Завершуючи звіт, ректор ще раз підкреслив, що вся наведена позитивна динаміка розвитку, великий обсяг проведеної роботи, певні успіхи стали можливими лише завдяки спільним зусиллям того великого загалу, який називається Сумський державний університет. При цьому висловив щирю подяку всім колегам та однодумцям: членам ректорату, директорам і деканам, завідувачам кафедр і керівникам структурних підрозділів, заступникам керівників усіх рівнів, активу громадських організацій СумДУ, кожному з університетівців, хто працював і працює наполегливо, ініціативно. А також — упевненість, що в поточному році вдасться і доробити все, що не вдалося або розпочато в минулому, і реалізувати нові потужні плани, бо колектив і студенти університету спроможні творчо працювати на досягнення бажаних вагомих результатів.

У останніх числах «Резонанс» представив читачам двох проректорів А. М. Черноуса та В. О. Любчака. Мабуть, ніхто не заперечить, що у безрезневому номері цілком логічно запросити до розмови одну з представниць прекрасної половини людства у складі ректорату Ніну Дмитрівну СВИТАЙЛО, проректора з науково-педагогічної роботи та гуманітарних питань.

ЦІНУВАТИ ВСЕ, ЩО МАЄМО

— Ніно Дмитрівно, традиційне в таких випадках прохання: почність, будь ласка, з невеличкого екскурсу у власну біографію...

— Народилася на Чернігівщині, у сім'ї вчителів сільської школи, яку закінчила з золотою медаллю. Вимоги до мене як до вчительської дитини були значно вищими, навіть жорсткішими, ніж до інших. Розслабитися не дозволяли. Втім, я любила вчитися й не втратила, до речі, цієї любові дотепер. Потім вступила до найпрестижнішого в Україні столичного університету імені Шевченка, на філософський факультет. За розподілом поїхала до другої столиці України, як називають Львів. Викладала там у державному університеті, який також не потребує зайвих епітетів, працювала над дисертацією з гострою навіть для тодішніх перебудовчих часів тематикою «Соціальні протиріччя», яку достроково захистила в 1986 році. Поталанило з науковим керівником — завжди з теплом та вдячністю згадую Олену Петрівну Веремєєву. Рік захисту для мене був узагалі особливий. Незадовго до того вийшла заміж (разом із Володимиром Петровичем навчались в аспірантурі), тож згодом народжувала не тільки дисертацію, а й дитину. Жили з чоловіком у гуртожитку, бабусі й дідусі допомогти не могли. Справлялися і з немовлям, і з наукою. У грудні чоловік за направленням поїхав до Сум, тож рушила слідом, як дружина декабриста. Так потрапила до нашого навчального закладу. Знову гуртожиток, знову ні бабусь, ні дідусів у якості нянюк, знову прірва роботи (три роки працювала асистентом) і постійний цейтнот. На ходу, як говорять, народила ще одну доньку...

— І як же вдавалося встигати? Ясла, дитсадок?

— Спробували, але після того, як дитина повернулася з дитсадка й розповіла, що на них постійно там кричать, вирішили справлятися самі. Аби виховати й зберегти в дітях відчуття внутрішньої свободи, здатність діяти за власним розумом, а не чужими окриками, які досить часто, як і грубість та хамство, є в людях проявом духовної слабкості. А вдавалося встигати завдяки власній мобільності й, безумовно, чоловікові. Він тоді був і тепер є надійним тилом, вірним товаришем, справжнім батьком для дітей, мудрим порадиником... Тож попри всі можливі й неможливі перепони з'явився у нас і син. Головне, що ми всі розуміємо одне одного. Діти — що мамі чи татові треба відпочити після роботи, а ми — що їм треба іноді побешкетувати,

погратися. Наприклад, коли взимку вони влаштовують у квартирі футбольний турнір, то доводиться закривати очі навіть на вічно побиту люстру. Можливо, з точки зору ортодоксальної педагогіки це й не дуже правильно, зате бачу їх задоволені усмішки, щасливі обличчя. До того ж, вони в нас не тільки бешкетують, а й відмінно вчаться, цікавляться найсерйознішими проблемами сучасності. Завдяки стратегічним та аналітичним здатностям чоловіка ми випрацювали в сім'ї правила взаємостосунків, які враховують і те, що діти дорослішають...

— Багато хто в університеті знайомий зі старою Вашою донькою, Настею, котра займає активну позицію в житті студентства, а також є постійним автором «Резонансу» й деяких міських газет. Як складається доля інших?

— Аня — дружокурсниця механіко-математичного, культурог факультету, грає в спектаклях театральної студії, займається науковою роботою в лабораторії регіональних досліджень. А син Дмитро — восьмикласник, любить читати класику, капітан шкільної команди, яка постійно перемагає на різних змаганнях з брейн-рингу та «Що? Де? Коли?». А ще — захоплюється футболом, відвідує секцію, виступає в турнірах. Життя підтверджує правильність нашої сімейної педагогіки. Вдалося зацікавити дітей тим, що й самі вважаємо важливим. Думаю, що моя сім'я є моїм головним досягненням у особистому житті.

— А в професійному?

— Безумовно, це — кафедра. Створювали її на початку 90-х, коли в країні взагалі й гуманітарній освіті зокрема відбувалися кардинальні зміни. Іноді за рік мінялося по декілька дисциплін. І не тільки за назвою, а й сутнісним наповненням. Уявіть собі відстань від «наукового комунізму» до сучасної культурології або соціології, часу ж на перехідний етап практично не було. А мовне питання? Одна справа — з трибун закликати до викладання державною мовою, зовсім інша — втілювати це в навчальному процесі. А розробка дванадцяти спецкурсів, які й тепер викладаються? Кафедра дієздатна, користується авторитетом і повагою не тільки в СумДУ. Останнім часом привертає увагу колег та владних структур області й лабораторія регіональних досліджень, роботу якої ми нещодавно відновили при кафедрі, враховуючи потреби часу. Щойно закінчили дослідження стану студентського самоврядування, розробляємо спільно з управлінням у справах молоді та спорту

Сумської облдержадміністрації проект досліджень із молодіжної проблематики, є позитивні зрушення щодо реалізації двох транскордонних проектів — дослідження молодіжних проблем і соціально демографічного становища в прикордонних районах Сумщини та Курської, Белгородської, Брянської областей Російської Федерації. Працюємо також над створення студентської експериментальної лабораторії, аби залучити до таких досліджень і студентство. Соціологія сьогодні може давати дуже цікаві для всіх результати.

— А як же деканство й проректорство? Хіба це не досягнення?

— Не знаю, чи можна взагалі оцінювати позитивно створення саме жіночого деканату. Такий у нас був на гуманітарному і є сьогодні. Створення нового — це завжди складна робота. З різних точок зору. А тим більше — створення факультету, та ще й гуманітарного в технічному навчальному закладі, та ще й паралельно з вирішенням кафедральних проблем і вихованням трьох дітей. Досі не розумію, як погодилося. З одного боку, викладання, створення навчальних програм, робота з кадрами тощо, а з іншого, на додаток ще й приймальна комісія. Тобто ніякої літньої відпустки! Я не прихильниця фемінізму, вважаю, що «розрулювання кризових ситуацій» — чоловіча справа. Яскраве свідчення цьому — наш ректор. З іншого боку, подібні ситуації вимагають самопожертви, а на таке більше здатні жінки. Діалектика. Іноді за день доводиться переживати декілька скрутних ситуацій, зустрічатися з десятками, скажемо так, складних осіб, тримати в голові безліч важливих питань, що потребують негайного вирішення, і при цьому не показати ні якихось негативних емоцій, ні втоми... Але є дім, де розуміють, що мені треба відпочити, набратися сил, де м'яко, жартома нагадують, якщо забуваюсь, що я не тільки завідувач кафедри та проректор, а ще й дружина і мати. Втім, не можу сказати, що й в університеті не підтримують. Як жінки, так і чоловіки. Постійно згадую Миколу Івановича Волкова, без його допомоги навряд чи вдалося б нам створити гуманітарний факультет. І передала я крісло декана Ларисі Петрівні, яка мені багато в чому допомогла й допомагає разом із двома Тетянами — Козінцевою та Кузнєцовою.

— Упродовж тривалого часу Ви, Ніно Дмитрівно, маєте можливість спостерігати за студентами. Порівняйте, будь

ласка, студентство кінця 80-х — початку 90-х і теперішнє? Чи відбулися суттєві зміни в його характеристиках? Якщо так, то які саме?

— Навряд чи зможу зробити це об'єктивно. З тієї причини, що як менеджер, адміністратор маю один суттєвий недолік — люблю студентів, дуже терпляче (аж занадто) до них ставлюсь, часто відчуваю себе, як це не дивно, майже їх однолітком, а тому здатна, говорячи сленгом, «повестися» на ту чи іншу, скажемо так, несподівану ідею. З дорослими, якщо треба, поводжуся значно суворіше. Буває, що розумію провину юнака чи юнки, але водночас розумію і причини негативного вчинку, а це часто заважає реагувати так, як вони того заслуговують. Для мене студенти всіх часів гарні. Та спробую порівняти. На початку 90-х вони більш правильними були, але внутрішньо затиснутими. Теперішні — більш розкуті, більш природні. І це добре, але й погано, оскільки не вміють власною природністю, розкутістю розпорядитися, не завдаючи шкоди собі й іншим. Часто не розуміють, що власний погляд на життя прийнятний лише до тієї межі, за якою починається порушення загальнолюдських правил існування. Мало свободу мати, треба ще й уміти поводитися з нею. Інакше вона обертається своєю протилежністю, починає руйнувати, спотворювати і того, хто її не зберіг, і оточуючих. Прописні, прості, здавалося б, істини, але як непрості їх дотримуватися! До речі, не лише студентам. І ще одне. На вищій освіті не можуть не відбиватися ті процеси, що відбуваються у суспільстві. Виникли певні «ножиці». З одного боку, аби оволодіти знаннями, які пропонує

сучасний університет, молодь повинна вміти творчо мислити, робити інтелектуальні зусилля, а з іншого, школа й та масова культура, яка запанувала у суспільстві, привчають її до суто репродуктивного сприйняття інформації. Досить значна частина не володіє навичками ні конспектування, ні читання, має обмежений словниковий запас, а мислення й мова, як відомо, нерозривно пов'язані. Це реальність, яку доводиться враховувати.

— І на завершення знову традиційне: Ваші побажання університетівцям?

— Жінкам нашим — ніколи не забувати, що вони жінки, до яких би чоловічих справ їх не залучалися. А всім нам — цінувати те, що маємо сьогодні. Минуле — це минуле, майбутнє — це майбутнє, а теперішнє — його берегти треба, аби не стало назавжди минулим або нездійсненим майбутнім. Кожному бажаю уміти радіти тому, що є, і не ображатися на долю й людей за те, чого немає. Ми ще не сповна усвідомлюємо, цінуємо й те, наскільки унікальний наш університет, наскільки неповторна, дивна та атмосфера, в якій тут перебуваємо. Не раз і не два доводилося чути про це від багатьох і гостей, і учасників наукових конференцій з інших навчальних закладів. Тож бажаю кожному з нас не лише помічати, берегти «політехівську» ауру, а й примножувати, вносячи свою частку любові до своїх колег та студентів, яким, у свою чергу, бажаю берегти своїх викладачів, ставитися до університету так, як у всьому світові прийнято ставитися до Альма-матер.

Інтерв'ю провів
Василь ЧУБУР.

РЕЗОНАНС

“ЗОЛОТА СЕРЕДИНА”

Самоврядування – невід’ємна частка студентського життя. Це не якась там «дитяча республіка самоуправління», а справді реальна структура захисту студентських прав та інтересів. Зовсім недавно коридорами університету юрбилися хлопці та дівчата довкола «виборчих дільниць» – кожен факультет обирає свого студентського декана. Перед тим, як іти на «вибори», мабуть, багато хто ознайомився з програмами, які пропонували кандидати. Але зовсім небагато знали про самих «учасників перегонів». Є можливість відкрити невеличкі таємниці з життя більшості з них – сьогоднішніх керівників факультетських органів студентського самоврядування за допомогою короткого опитування.

1. Чи змінилося щось у твоєму житті після того, як ти став (ла) студдеканом?

СЕРГІЙ

(гуманітарний факультет):

– Перш за все стало – більше обов’язків, зросла відповідальність за свої вчинки перед студентами та викладачами. З’явилося багато нових друзів, які готові прийти на допомогу. А це – життя, до того ж цікаве!

АЛІНА

(економічний факультет):

– Я студдекан ще з минулого навчального року, а тепер перебрали на другий термін. За час другого перебування на цій посаді особливих змін не відбулося. Є бажання щось робити, з’явилися нові ідеї, маємо пару проектів за участі молодіжних організацій.

ДЕНИС (інженерний факультет):

– Якщо раніше здавалося, що часу небагато в мене було, то тепер розумію, що в мене його було занадто багато. Навчився раціо-

нально його розподіляти. З’явилося багато нових друзів. Тіснішим стало спілкування з викладачами.

СЕРГІЙ

(фізико-технічний факультет):

– У самоврядуванні я з першого курсу. Та якщо минулого року був «культургом», то цього – піднявся на сходінку вище. Майже нічого не змінилося, окрім ставлення оточуючих – почали більше рахуватися з моєю думкою.

2. Чи не звучило коло твоїх «старих» друзів? Можливо, ти вважаєш, що тепер став (ла) на ступінь вище за них, або ж у тебе на них бракує часу?

СЕРГІЙ

(гуманітарний факультет):

– Так, часу і справді не вистачає, але дружні стосунки залишаються на першому місці.

АЛІНА

(економічний факультет):

– Ні, лише розширилося, особливо серед першого курсу. Я два

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМИХ

роки працюю з ними. Намагаюся розкрити першокурсникам іншу сторону студентського життя – ту, де вони можуть самореалізуватися. І ще – я не лише студентка, а й студдекан, тож доводиться віддавати накази. Але їхнє виконання вирішуємо в дружній атмосфері, бо це не те місце, де можна деспотично вказувати.

ДЕНИС (інженерний факультет):

– «Старі» друзі – основа, на якій я стою й від якої не маю права відмовитися.

СЕРГІЙ

(фізико-технічний факультет):

– Я не хворію «зірковою хворобою».

3. Чим ти займаєшся у вільний час?

СЕРГІЙ

(гуманітарний факультет):

– А він у мене є?..

АЛІНА

(економічний факультет):

– Я і студдекан, і редактор факультетської газети, і беру участь у двох проектах. Намагаюся віддаватися справам, навчаюся

(сесії закриваю на «5»), а вільний час проводжу з друзями.

ДЕНИС (інженерний факультет):

– Дуже люблю рибалити, грати у футбол, а якщо взимку, то це – лижі, ковзани. Відкрив невеличку таємницю – до надмірності захоплююся туризмом. Уже побував на вершинах Криму та Карпат. Але це лише перші туристичні сходінки.

СЕРГІЙ

(фізико-технічний факультет):

– Я капітан університетської команди КВК «Коники», тому «вигадаю» у вільний час нові жарти.

4. Можеш розповісти про один із найшаленіших вчинків у твоєму житті?

СЕРГІЙ

(гуманітарний факультет):

– Що не день – то «прикол». Але чомусь тепер пригадалося, як ще в дитинстві їздив у Форос на відпочинок. Ми з друзями жили в наметах. Одного разу нам закортіло побути в «шкурі» альпіністів. Мені чомусь здалося, що зможу піти на будь-який вчинок. І тут вдала нагода – як на замовлення – дві

скелі, а між ними – загострені камені. Нога зависла в повітрі, уже приготувався перестрибнути з однієї на іншу, аж ось – така халепа. І якби не гілка, що вчасно «прийшла на допомогу», невідомо, чим би закінчилося. З того моменту вирішив: не варто випробувати долю!

5. Поділися своєю мрією.

ДЕНИС (інженерний факультет):

– Залюбки. Я хочу просто бути щасливим серед людей, хочу мати щасливу сім’ю, тепле родинне вогнище.

6. Плани на майбутнє.

СЕРГІЙ

(фізико-технічний факультет):

– Популяризувати самоврядування серед студентства університету. Виправдати довіру тих, хто за мене проголосував. Адже захищати права студентів, намагання щось змінити у їхньому світогляді – багато чого варте.

**Наталка БУРЛАКУ,
Маринка РОССОЛОВА,
група ЖТ-52.**

ТОЧКА ВІДЛІКУ – «БАГРАМ»!

Гостями свята, що відбулося в актовій залі СумДУ з нагоди Дня захисника Вітчизни, були справжні чоловіки, не лише мужні, а й талановиті. Афган і музика об’єднали їх у народний колектив пісні «Баграм», заснований три роки тому, коли Сергій Черняков, Валентин Василенко та Володимир Рекун вирішили через пісню поділитися з людьми своїми враженнями від пережитого. Назва колективу, який став уже лауреатом кількох міжнародних конкурсів, з’явилася сама собою: Баграм – це місто в Афганістані, в якому вони проходили військову службу й назавжди залишили часточку себе. Їхні твори говорять багато як про місця подій, умови служби, так і про внутрішні почуття людей в екстремальних ситуаціях. Пісні, що лунали зі сцени, захоплювали емоційністю, йшли від сердець виконавців до сердець усіх присутніх...

Після концерту учасники гурту «Баграм» поділилися зі мною спогадами. Зовсім юними потрапили в «гарячу точку». Повітряно-десантні війська, в яких проходили службу, завжди вважалися елітними. «345» – це не тільки назва пісні, а й номер їхнього полку, який дислокувався в Баграмі. Про події, що

відбувалися там, можна дізнатися з фільму Федора Бондарчука «9 рота», яка входила до складу їхнього полку.

Учасники гурту переконливо говорили, що справжня ціна дружби пізнається тільки в

бою, коли життя одного часто-густо залежить від іншого, того, хто поруч або прикриває здалеку. Моє прохання підтвердити це конкретним прикладом залишилося без відповіді. Можливо, уже все було сказано в піснях, а

Яке дивне життя! Війна і мистецтво, автомат і гітара – такі несумісні, полярні речі, а поєднуються! Особливо під загрозою смерті...

можливо, їм просто боляче ворухити пережите в минулому.

Одні з найприємніших моментів ув армії – листи. Сергій Черняков згадає, що додому він писав про погоду, природу, друзів, але ніколи про війну. Зігрівали душу теплі листи дівчини, яка віддано чекала коханого і потім стала його дружиною. До речі, родзинкою концерту стала пісня у виконанні сина лідера гурту Чернякова...

На моє запитання: ким або чим на війні для вас були автомат і гітара? – пролунала коротка відповідь: братом і сестрою. І це символічно, бо автомат захищає тіло, а гітара лікує душу...

У нашому університеті працюють колишні воїни-афганці А. М. Положий, Ю. Л. Недайхліб Б. А. Міщенко, яким заступник голови обласної організації Українського союзу ветеранів Афганістану М. М. Кривунь урочисто вручив нагороди. Почесною грамотою за військово-патріотичне виховання студентської молоді відзначений і наш ректор А. В. Васильєв.

**Аліна ЧЕЛЯДІНА,
група ЖТ-62.**

НА ФОТО: виступає «Баграм».

ШУКАЄМО КМІТЛИВИХ!

Хочеш зробити життя більш цікавим? Принести користь іншим? Енергія переповнює тебе і не знаєш куди її діти?... Діагноз зрозумілий: не вистачає умов для самореалізації. Це одне із найнебезпечніших захворювань студентства, при якому необхідна госпіталізація, але не до лікарні, а в орган самоврядування. Запитаєте, чому? Медицина тут безсила. Отож, що таке студентське самоврядування та чому «лікує»?

Якщо коротко, Орган студентського самоврядування (ОСС) — це самоорганізація студентів, механізм відстоювання ними своїх прав та представництва в адміністрації навчального закладу. Тому, працюючи в ОСС, ти можеш допомагати собі, товаришу та університету в цілому, а також — реалізувати організаторські здібності.

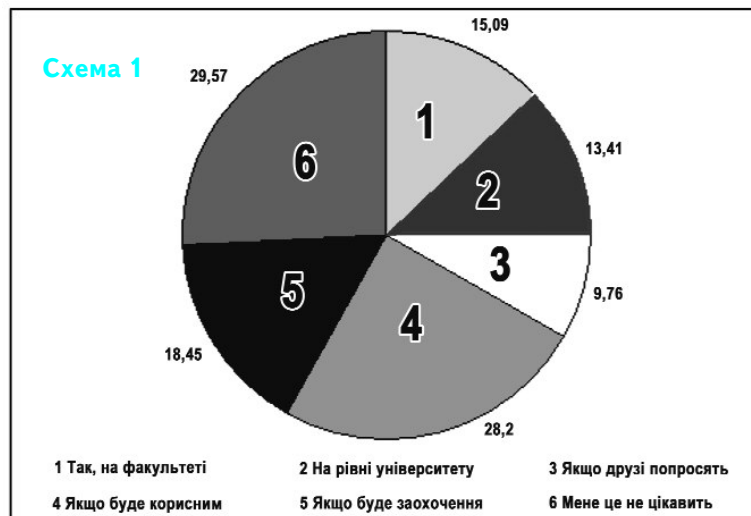
ОСС має свої повноваження, законодавчо закріплені в 38 статті Закону України «Про вищу освіту». А саме — вирішувати питання, що належать до його компетенції; ухвалювати рішення й вимагати їх виконання; захищати права й інтереси студентів; користуватися навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою й оздоровчою базою ВНЗ; бути представленими у його керівних органах; самостійно вирішувати питання своєї діяльності, мати різноманітні форми тощо;

Отже, виходячи з цього, головні завдання, котрими займаються студенти, члени організації, можна окреслити так: представляти й висвітлювати позицію студентів; презентувати студентську громаду в адміністрації ВНЗ й перед викладачами; допомагати студентам вирішувати їхні проблеми; сприяти створенню належних умов для навчання, проживання й відпочинку студентів; організувати позанавчальне життя студентів: дозволяти, спортивні заходи, відпочинок тощо.

Здавалося б, корисна справа, але побувати в ролі представників студентських інтересів не поспішають. За результатами соціологічного дослідження в СумДУ, яке проводилось методом групового опитування за допомогою відкритої анкети (близько 660 респондентів з різних курсів та факультетів), кількість охочих працювати в ОСС незначна (на рівні факультету погоджується більше, ніж університету). А процент «мене це не цікавить» взагалі вражає! Рівень готовності працювати в органах студентського самоврядування

ність? Що думають студенти? Для цього було запропоновано відповіді на два запитання. Якими проблемами має перейматися студентське самоврядування? (Результати — схема 2) Та якими переймається? (схема 3)

Розбіжності між очікуванням та реальним значні. Стосовно останнього запитання, показники помітно розходяться. 19,97% зазначили, що не знають про те, чим займається студентське самоврядування, їх це не цікавить. Через пасивність студенти майже не володіють інформацією стосовно ро-

В ході опитування студенти могли зазначити декілька позицій, які відповідають їх баченню проблеми, тому загальна цифра може перевищувати 100%.

ня показаний графічно на схемі 1.

Яка ж причина? Пасивність, необізнаність, невдоволеність теперішньою роботою ОСС чи боязкість узяти на себе відповідаль-

ності. Досить високий відсоток студентів вважає, що представники студентського самоврядування зайняті виключно питаннями власної кар'єри (21,65%). Втім,

«не все так погано у нашому домі», оскільки (як свідчить опитування) переважна більшість в тій чи іншій формі цікавиться діяльністю студентського самоврядування. Хоча лише одиниці контролюють його роботу.

Якщо зіставити всі «за» і «проти», то лише 3,35% зазначають, що самоврядування взагалі не потрібне, а 96% студентів усюди бачать його необхідність. Отже, студенти хочуть бачити результати роботи, але жоден не запитав себе: «А що я зробив для розвитку незалежного студентства?» Усі очікують дива, коли повністю буде забезпечуватися матеріальна допомога, збільшиться кількість дискотек, змагань, конкурсів, настане порядок в гуртожитках... Але звідки воно

взьметься, якщо над вирішенням цих проблем працює лише незначна кількість студентів. Навіть при великому бажанні забезпечити потужне функціонування ОСС неможливо, потрібна команда!

Тому, якщо ти впевнений у своїх силах, маєш якості лідера, бажання допомагати або дати корисні поради, ЛАСКАВО ПРОСИМО, заходь до студентського ректорату (Г-610), або студентського деканату свого факультету! Адже успіх у навчанні та дозвіллі залежить від наших зусиль, від того, наскільки ми зможемо допомогти кожному окремо і нашому улюбленому та славетному СумДУ взагалі.

Любов БОЙКО,
група ЖТ-52.

КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ —

саме це засвідчили змагання, що відбулися нещодавно в спортивному комплексі СумДУ. За перемогу в «Козацьких розвагах» боролися курені двох сумських шкіл, №17 і №19, а також машинобудівного коледжу.

Завдання були не з простих, і командам довелося докласти чимало зусиль, аби гідно з ними впоратися. Учасники мірялися силою, їздили верхи на «конях», ліпили вареники, водили хороводи.

З першого конкурсу лідерство захопила команда машколеджу, але перемога не далася їй легко, довелося добряче поборотися з командою школи №19. Без бою здаватися ніхто не хотів, іноді

навіть важко було сказати, на чиєму боці перевага. Але кваліфіковане журі на чолі з представником Сумської паланки війська запорізького визнано переможцем куринь коледжан.

Загалом же змагання були видовищними, цікавими й дуже веселими. Учасники продемонстрували неабияку вправність, витривалість і волю до перемоги.

Лілія МОСТІПАН,
група ЖТ-62.

Фото
Світлани ПОЛОЖІЙ:
фрагменти конкурсу.

«Все в твоїх руках і навіть... студентство СумДУ»
Хочеш стати студентським ректором? Довести разом з командою, що будь-які проблеми студентського життя можна вирішити? Візьми участь у виборах 21 березня! Для оформлення заявки звертайся у студентський ректорат Г610 (до 14 березня)!

Nicka

– команда, яка грає душею

Привітайте її з першим ДН 18 серпня.

Історія назви: незареєстровані авторські права належать дівчині соліста, який є фанатом групи. «Аліса», й тому волів, щоб його гурт також носив жіноче ім'я. До того ж, «как вы лодку назовёте, так она и поплывёт», а Nicka – Победа. Марно дискутувати, кого хочуть перемогти хлопці: звісно, Вас, примхливі та перебірливі меломани!

Напрямок: «...рок з людським обличчям...».

Склад: Денис Микитенко – вокаліст, автор текстів на життєвій основі, Олег Щербаков – соло-гітарист, Гліб Олегович – бас-гітарист, Костя (Железяка) – екс-барабанщик, пішов у підпілля (місце за тарілками поки що вакантне). Хапаються за будь-яку можливість продемонструвати свої творчі здібності. Не знехтують запрошенням виступити на корпоративі.

Надихає: життя.

Відчувають: грандіозну естетичну насолоду. Якщо забрати гітару, то буде локальний армагеддон творчого світу, «грузняк, депресія і все таке...»

Закликають: уникати «сурогату й ширпотребу», а ще – жити й радіти життю.

Мова текстів: «наша й східно-сусідська».

Nicka – команда, яка грає душею

СУМДУ – ALMA-MATER & ROCK-PATER

(MID, KARMA, SONCEVOCI, Площадь МОПСa –
том I у попередньому номері)
[том II]

Епітети: різнокаліберні меломани, яких несе в різні боки... але, незважаючи на це, вони разом.

Музика вчора: несвідоме захоплення; сьогодні: можливість самореалізації; завтра: про це ми скажемо завтра. Однак завжди музика має нести правду.

Кредо: робити те, що подобається, так, щоб сподобалось іншим.

Бойова пісня: «Не верю больше я в любовь» («вторая»).

Життя без творчості та мистецтва: нудне

Бажають: здійснення всіляких мрій.

Molly sunbeam

– гурт, який любить «тусіть»

Народилася команда у травні 2006-го. З грудей Джея вирвався шалений крик, да такий, аби про цю появу на світ усі почули (невольця часто так репетують, підрастуть, то, може, й прикрутять трошки звук, а може, й ще додають).

Історія назви: Molly – літературний персонаж із фантазії В. Гібсона, sunbeam – сонячний промінь (як на мене, ЗВУЧИТЬ!)

Напрямок: screamo/гарcore.

Склад: Женья (Jey) – вокаліст,

Рома (Romario) – соло-гітарист, Артем (Berlin) – ритм-гітара, Ігор (Vandal) – бас-гітарист, Сергій (Faka) – барабанщик. Кажуть, що грають для себе, якщо комусь подобається – добре. Готові вислухати критику, якщо хтось готовий її пред'явити.

Хіт: «Истерика».

Надихає: все, що дихає і не дихає.

Відчувають: запал, бажання, силу й ще щось, чого не можна описати словами: лише вигуками з глибин носоглотки!

Закликають: шукати те, що подобається саме вам

Molly sunbeam – гурт, який любить «тусіть»

Мова текстів: російська (хоча розібрати важко).

Епітети: гучні, галасливі, драйвові, міцні, емоційні

Музика вчора: те, що грало; сьогодні: те, що грає; завтра: те, що буде грати

Життя без творчості та мистецтва: глухо-сліпо-німе й у голову поранене.

Бажають: щастя в особистому житті.

Безнадійно хвора на рокоманію Zlata Silver.

Тому, кто играет Рок... Ты не Дьявол, не Бог, Но вселяешь надежду. В мире много дорог, Но ты где-то между... Между букв, между строк Прочитать сможете?... Ты не Дьявол, не Бог... Кто же ты?... « – Кто-то говорит мне, что я Дьявол, Кто-то говорит, что я – Пророк. Но я не собираюсь спорить с вами, Я просто играю Рок...» На полотне асфальтных дорог, На песках, на воде, на парах, В динамиках, в сердца ударах Я просто слушаю Рок... Учу среди ночи урок. Жестокое слово «НАДО»! А в мыслях: байк, автострада И тот, кто играет Рок...

ZLATA.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПЕРЕХРЕСТЯ

НОСТАЛЬГІЯ

Іще не «ми», а просто «я» і «ти». Іще любов чекає нас терпляче. Не шепіт щастя – стогін самоти, І серце не болить, а плаче.

Травневий запах сповиває світ. У краплі слів – незвідані глибини. Пізнав ми і небо, і політ, І теплий край, і холод Батьківщини.

Та крила на льоту порізав сніг, Мороз ударив у гарячі скроні... Як павутиння – тисячі доріг, Одна – життя і серця – на долоні.

Чи знали ми, що в темряві нічній Єднаємо дві долі, а не руки? І перший спільний бій, і перший біль Нам віщували вересневі круки.

...Весна буяла в співах солов'я, Та вже не «ми» жагу і тиху ніжність Стрічали там, а просто «ти» і «я»... На мить розлука наша чи на вічність? * * *

Метелик сонно шурхотів На змерзлому вікні. Серед морозів і снігів Ти дав тепло мені.

Метелик зиму подолав, Та не дожив до жнив. Ти все терпів, ти все прощав, Любові ж – не простив! * * *

Чи потрібні валянки у серпні, Коли спеки вистаха на всіх? Холоду не відчувають мертві, Та холонуть руки – у живить.

Вікторія ФЕСЕНКО, група РП-33.

ПЕРЕКРЕСЛЕНИЙ ПОРТРЕТ

Я малюю – тебе. В уяві постає твій чіткий профіль. Пишу пастеллю мрій і фарбами душі знайомий образ: високе чоло, густі брови, римський ніс, чаруючі уста... Згадую присмак поцілунків. На полотні з'являється... тінь. Звідки? Я ж її не малювала!

Ні, художник з мене ніякий – пензель тремтить, коли згадую твоє волосся, навіть відчуваю його

темний запах. Весною пахне, тією весною, яку ми зустрічали разом з тобою. Починаю малювати шоки, від яких потім довго не можу відірвати погляду. Боязко й невпевнено веду пензлем далі, аби з точністю до найменшої рисочки відтворити твою неповторну посмішку... Малюю твої руки, долоні. Мимоволі починаю згадувати, як ніжно вміють вони пестити. Так хочеться знову потрапити в твої обійми, аби відчути мужні й такі широкі плечі...

Невже твоє обличчя там, за межами полотна, стало навіки чужим? Ні, цього не може статися! І знову вперто малюю твій профіль, твої, такі рідні, очі... Ніколи не забуду їх магічної сили, безодні шалених пристрастей, що миттєво виникали нізвідки, як тільки наші погляди зустрічалися...

Я малюю тебе у своїй уяві. Такого, як ти був і є – близького й водночас безкінечно далекого, чужого... Так далі тривати не може! Перекреслюю, затушовую твій портрет, аби не бачити більше отого іншого, чужого, який є тінню тебе, до болю в серці рідного. І починаю знову малювати, може колись непрохана тінь не з'явиться?..

Юлія НЕДОКУС, група ЖТ-62. Малюнок Ганни Сергєєвої.

ЗРОЗУМІТИ ІНШОГО

Європа об'єднується. Одні стверджують, що відбувається це занадто швидко, інші – занадто повільно. Одні сприймають таке об'єднання як позитивне явище, інші – як негативне. Завжди були, є і будуть різні погляди на одне й те саме явище, різні його оцінки. Але завжди будуть і спроби людей з протилежними думками порозумітися, на якій би мові не дійшов кожен із них того чи іншого висновку. Оскільки йдеться про об'єднання таких глобальних масштабів, які сьогодні спостерігаються, то зростає й потреба в тих, хто допомагає носіям різних мов зрозуміти одне одного, тобто в перекладачах та якості їх праці. Отже, VII Міжнародна науково-методична конференція «Методологічні проблеми сучасного перекладу» просто заздалегідь була приречена на актуальність, а відтак і популярність.

■ КОНФЕРЕНЦІЇ

Матеріали на конференцію надіслали представники 42 вищих навчальних закладів, серед яких столичні національні університети – ім. Шевченка, педагогічний ім. Драгоманова та лінгвістичний, Львівський університет ім. Франка, Вармінсько-Мазурський університет (Польща), провідні університети Харкова та Донецька, а також майже з усіх обласних центрів. Участь у ній брали п'ять академіків, 17 докторів та 47 кандидатів філологічних наук, 31 аспірант (докторант К. М. Єнікеєва привезла аж 15 закордонців), викладачі та студенти.

Серед членів оргкомітету, який очолював ректор СумДУ, такі відомі вчені, академіки АН Вищої школи України, Р.В. Болдирев (Київ), В.Д. Каліущенко (Донецьк), І.С. Шевченко (Харків), Ю.Ф. Прадід

(Сімферополь), інші провідні фахівці у галузі перекладу з різних куточків України.

«Неабияку допомогу в організації таких заходів надає наш ректорат, – говорить академік, професор кафедри перекладу С.О.Швачко. – Зокрема, видали два томи «Вісника СумДУ», готується третій... Неабияку зацікавленість наших поважних і відомих гостей привернули й видані нами збірники «Проблеми синхронного перекладу», «Вступ до мовознавства». Темі наших конференцій цікавлять і наших студентів, які використовують їх для курсових робіт,

доповідей на всеукраїнських конкурсах та олімпіадах...»

Під час роботи п'яти секцій увага акцентувалася на таких проблемах, як методи, поняттєвий апарат, цільова спрямованість перекладу, питання його адекватності й еквівалентності, перекладацькі інтерпретації та курйози, переклад як важливий фактор розвитку світової культури тощо. Розглядали їх у своїх

доповідях Л.М. Черноватий (завідувач кафедри перекладу ХНУ ім. Каразіна), В.Д. Радчук (доцент КНУ ім. Шевченка), О.М. Білоус (декан факультету іноземних мов Кіровоградського ДУ ім. Вінниченка, інші учасники.

Відбувалася конференція на спортивній базі «Динамо», у мальовничій місцевості поблизу с. Токарі. «Подібних зустрічей не буває без продовження у формі листів і телефонних розмов з усіх куточків України. Діляться враженнями, новими думками з приводу розглянутих тут проблем, дякують за теплий прийом і запитують, коли наступна конференція...» – говорить завідувач кафедри перекладу СумДУ Ірина Карпівна Кобякова. До речі, готується до видання її монографія «Креативне конструювання вторинних утворень в англійській мові».

Вікторія ГОРЕНКО,
група ПР-61.

НА ФОТО:
Робочі моменти конференції.

■ ЮВІЛЕЇ

ФАКУЛЬТЕТ,
ЩО ОБ'ЄДНАВ СВІТ

Пятнадцять років – багато це чи мало? Йдеться про ювілей факультету по роботі з іноземними громадянами, який починався практично з нуля, а відтак – мало, занадто мало. Попри це сьогодні тут навчається близько 360 студентів майже з усіх куточків світу (крім Австралії та Антарктиди).

У 1991 році приїхали перші студенти – Палестини, Сирії, Йорданії, які впродовж двох місяців опановували читання, аудіювання та письмо. Невдовзі отримали результат – напис в підручнику: «Я люблю українську дівчину». Про це та інші цікавинки на уроках розповідали ректор СумДУ А.В. Васильєв, завідувач кафедри В.А. Завгородній, декан В.М. Юнда (до речі, зачитав привітання від першого декана ФРІГ О.В.Чечоткіна), теперішні студенти й випускники. Багато хто спочатку в не вірив у доцільність цього проекту, а тепер у його користь

свідчать шість кандидатських дисертацій, робота студентів-іноземців, що вчать в аспірантурі, а найголовніше – щирі слова подяки, що того

дня звучали зі сцени українською та російською мовами).

«Long life, FRIG!» – лунало в залі, і справді, цей факультет лише набирає оберти: кількість країн, які представляли студенти, у 2005 році сягала 29, а сьогодні – 42 держави: Китай, Камерун, Палестина, Танзанія, Ірак, Судан, Гана, Сьвазіленд, Малайзія, Нігерія, шість країн Європи... А в майбутньому – плідне співробітництво з Амери-

канським континентом, Об'єднаними Арабськими Еміратами, В'єтнамом тощо.

Кожен, хто відвідав цей незвичний день народження, відчував теплу атмосферу, що панувала. У фойє актовій зали університету була підготовлена виставка національних речей та предметів побуту різних іноземних держав, студенти з яких розповідали гостям про свої країни, демонстрували слайди з фотографіями своїх регі-

щоб привернути більшу увагу до свого куточка виставки, частували відвідувачів танзанійською кавою.

А концерт почався яскравим показом національних костюмів, його учасники демонстрували набутки культури своїх держав: вірші, танці, фотографії, міні-вистави. Шоу тривало більше двох годин, а на завершення – святковий спалах вогнів, що з'єднали серця в єдине. І оте єдине не дає спокою: незважаючи на зовнішню різницю, вони такі ж, як і ми. Так, у них інший світогляд і засоби його вираження, але й ми для них – інші. Треба просто мати бажання пізнати щось нове як серед людей, так і в самому собі.

Леся ФЕДЧЕНКО,
Катерина ШВИДКА,
група ЖТ-62,
Тетяна ОВЧАРОВА,
ФРІГ.
НА ФОТО:
фрагменти свята.

■ СПОРТ-МАЙДАНЧИК

НАЗДОГНАТИ, ОБІГНАТИ, ПЕРЕМОГТИ!

Спортсмени СумДУ завжди ставлять перед собою найвищі цілі. Винятком не стали й зимові види спорту.

Першими кинулися в бій зі стихією та суперниками біатлоністи. Вибороли тільки четверте місце. Зате значно краще виступили лижники – II місце, спритнішими виявилися тільки педуні-верситетівці. До речі, феєрично виступили сумчані у Всесвітній універсіаді в Турніні, де вибороли 13 медалей, серед тріумфаторів і наш студент А. Машко (I-42).

Вправність із м'ячем вкотре продемонстрували баскетболісти, свідченням чого є беззаперечне перше місце як дівчат, так і хлопців.

У рамках внутрішньої спартакіади серед факультетів СумДУ відбулося змагання з плавання, в яких перемогли інженери. Добігає кінця "Спартакіада здоров'я" серед викладачів та співробітників. Залишився лише міні-футбол, який допоможе підбити остаточні підсумки.

У "яблучко" поціливі О. Малущин з фізтеху, виступивши на чемпіонаті України зі стрільби з лука в Черкасах, де наша команда

посіла II місце, а Олександр отримав право захищати кольори Батьківщини вже на чемпіонаті світу серед юніорів у Туреччині.

Закордонну путівку оформили собі й футболісти, які третє вже стали чемпіонами України серед вузів з міні-футболу. У груповому турнірі перемогли Харківський економічний університет 4:2, Черкаський інститут пожежної безпеки 1:0, розгромили Ірпінську податкову академію 7:2, вперше обіграли столичних студентів з університету харчових технологій. У фіналі зустрілися зі знайомим по вищій лізі "Будівелом", командою Дніпропетровської фінансової академії. Основний час не виявив переможця (2:2), а в серії післяматчевих пенальті фортуна посміхнулася сумчанам. Кращим воротарем став О. Костюченко, одним з найкращих бомбардирів – М. Лебідь (6 м'ячів). Перемога дала право студентам СумДУ взяти участь у чемпіонаті Європи серед студентів, який відбудеться у Словенії з 23 по 29 липня. Успіху!

Андрій Манурін,
Ігор Бондар,
група ЖТ-52.

ПОКИ ЩО ВОСЬМІ

Початок першого кола виявився не надто успішним для "Універ-Автомару". У першому поединку зазнали поразки від одного з лідерів київського "Інтеркаса" з рахунком 4:2. У другому – втратили перемогу за 6 секунд до кінця матчу. Виграючи у "Єнакієвця" з рахунком 3:1 після голів Гончарова, Лебеда та Петрикова, примудрилися пропустити три м'ячі за останню хвилину. І все ж

хлопцям удалося перервати двоматчеву безвиграшну серію в наступному домашньому поединку – виграли в івано-франківського "Урагану" з рахунком 4:2, що дозволило їм посісти 8 місце серед 14 команд. Наступну гру команда проведе на виїзді проти чемпіона країни донецького "Шахтаря".

Анатолій КРАВЧЕНКО,
група ЖТ-62.

Уперше він побачив її в травні 1859-го, коли приятель Микола Макаров, брат його старого друга Опанаса Марковича, затягнув Тараса на літературну вечірку до своєї сестри Варвари Карташевської. Тоді в Петербурзі в моді було все українське. Подавала на стіл дівчина Карташевських, вбрана в усе національне.

Найкраще цю юнку описав І. Тургенєв: «Уп-ні Кар-ської була служницею малоросійська дівчина Ликера: особа молода, свіжа, хоч і трошки груба й не надто красива, але приваблива, з чудовим білим волоссям, гордовитою і спокійною поставою, властивою її племені». Вона з першого погляду сподобалася Тарасу, який так скучив за рідним, українським. Та тоді йому було ні до Ликери, ні до рафінованої дворянки Надії Рокович, яку сватали за нього в тому гуртку (згодом вона одружилася з Павлом Анненковим). Всіма думками він був уже в подорожі-поверненні в Україну, де збирався купити землю над Дніпром, збудувати там дім, привести в нього дружину і зажити в оточенні своїх нащадків.

Та гіркою стала та подорож. Дружини не знайшов. Зачарований Максимовичкою, присвятив їй поему «Марія», за читання «свято-таських» рядків якої його вислали з України. Повернувся до Петербурга на початку осені.

Згодом графиня Толстая добилася для Тараса майстерні із житлом в Академії, йому вже було не до тяжких споминів. Готував до друку «Кобзаря», гравіював. Знову став бувати на вечірках у Карташевських. І знову накривала стіл Ликера. Непомітно для себе закохувався в неї. Та добре знав, що таке панська покоївка, тож намагався перебороти це почуття. Микола Макаров пише 4.01.1860 Марії Маркович: «Шевченка давно вже не бачу; з ним щось дивне коїться. Він, здається, закоханий. Став страшенно дратівливим...»

Навесні 1860 р. Карташевські виїхали за кордон, залишивши Ликеру Надії Забілі, сестрі дружини Пантелеймона Куліша, яку пучали взірцем чеснот. Та якщо у Карташевських Ликера була мало чи не членом родини (коли дівчинці було 8 років, її батьки померли від холери, вона росла разом з Варкою, навчилася читати). У Забілих же вона стала просто служницею. Нею відверто нехтували. Український одяг закинули у скриньку. Дівчина чудово вишивала, однак її новим панам це здалося дурними забавками. Ликера тягала воду з колодязя, мила підлогу. На літо Забіла із сестрою Олександрою Куліш переїхали на дачу в Стрельну. Ось як про це пише дочка Надії Забіли: «На літо, як завши, ми їхали жити в Стрельну, Ликера поїхала з нами.

Шевченко приїздив до нас з Петербурга вранці, пішки йшов від станції чотири версти і ввечері повернувся додому. На музику ніколи не ходив, а більше гуляв з нами, дітьми, у садочку, що був біля дому, або йшли всі разом на леваду. Потім же, як покохав Ликеру, то проводив увесь час зі своєю милою у «тихих розмовах».

Мати не помічала чогось незвичайного у стосунках між Шевченком та Ликерою. Гадала, що він ставиться до неї як до будь-якої дівчини-землячки й сироти: щиро й привітно. Але як же мати розсердилася, коли одного дня Тарас, повернувся із садка, признався, що кохає Ликеру й хоче одружитися з нею. Як мати почула сю звістку, їй здалося, що стеля звалилася їй на голову і придавила її...

— Боже мій, — скрикнула вона, не тямлячи себе від горя і здивування, — що ви задумали, Тарасе Григоровичу? Хіба ж не знаєте, хто така Ликера?!

І, не роздумуючи, розказала йому лихе про Ликеру, і стала його намовляти, аби полишив свій дивний намір. Однак Тарас не послушав тієї «дружньої» ради, сказаної необережно, й дуже розгнівався на матір, що вона ображає своїми словами дорогу йому людину, і відповів їй:

— І хоч би й батько мій рідний встав із домовини та сказав мені, то я б його не послушав!

ТАРАСОВА НАРЕЧЕНА

Тарас Шевченко. Фото

З тим і поїхав, дуже лютий на матір.

27 липня 1860р. він освідчився Ликері, а 28 вона відповіла «так». У листі до Варфоломія Шевченку 22.08.1860 р. пише: «...Я оце заходився женитися... Майбутню дружину мою звати Ликеря-кріпачка, сирота, така сама наймичка, як і Харита, тільки розумніша від неї, письменна і по-московському не говорить. Вона землячка наша, з-під Ніжина. Теперішні землячки наші (надто панночки) як почули, що мені Бог таки добро посилав, то ще трохи подурнішали. Гвалтом голосять: не до пари, не до пари! Нехай їм здається, що не до пари, а я добре знаю, що до пари!.. Поберемося під Покрови...»

Тарас був щасливий. Йому здавалося, що зустрів саме ту, яку шукав, а всі недоліки Ликериного характеру виправить шлюб. Та ось що писала Ганна Барвінок (Олександра Куліш): «Як вона холодно прийняла його пропозицію! Яка вона цікавлять Тарас Григорович, їй хочеться бути баринею, а він шукає простоти і рідного слова...»

Зі спогадів Наталки Полтавки (дочка Надії Забіли): «Восени ми повернулися до Петербурга. Ликері тут була виділена окрема кімната, і Шевченко щовечора ходив до неї (до нас же він забігав тільки вдень, та й то на хвилинку). Траплялося, приходив дуже пізно, об одинадцятій-дванадцятій ночі, як ми вже спали, посилав за пивом і просиджували вони так удвох зі своєю милою аж за північ...»

Якось Тарас, приїхавши до нас, сказав матері, що графиня Толстая, давня його приятелька, хоче взяти до себе Ликеру... У призначений день Тарас приїхав у кареті за Ликерою. Вона розпрощалася з матір'ю, потім вони сіли й поїхали. З ними поїхав і Маркович. «Заручену» Шевченка графиня прийняла приязно, посадила її на дивані, пригостила шоколадом і заговорила про літературу. Ликера так хитрувала, що тяжко було здогадуватися, що вона в тому нічого не тямить». Та то Маркевичу здавалося, що Толстая не розкусила Ликеру. Тарасові вона порадила найняти для нареченої репетитора, який би навчив її грамоти та добрих манер. Тарас, на свою голову, погодився. Винайняв біля Академії затишну квартиру, куди й переїхала Ликера.

Надарував їй святкового одягу, вечорами сидів у неї, а вдень працював у Академії. В цей час до неї ходив репетитор красень-студент з університету. Коли Тарас приходив, він закінчував уроки і йшов геть. Та от, 2 ве-

ресня Рада Академії художеств вирішила присвоїти Шевченку звання академіка з гравіювання. Цього вечора Шевченко не зайшов до Гликери. Замість нього в неї залишився репетитор. Та потім все було як і раніше. Шевченко приходив, і репетитор закінчував заняття. Якщо Шевченко попереджав Гликеру, що йде на вечірку і вже не повернеться, репетитор залишався у неї. 9 вересня Шевченко обмивав поему «Катерина», надруковану в перекладі журналом «Русское слово». Хоч і не сказав Гликері, що не повернеться, але вона вирішила, що вечірка затягнеться до ранку й залишила в себе коханця. Тут Тарас їх і застукав. Від злості потрощив усе, а бідолашний студент голим утік додому...

Від нервового збудження схопило серце і майже весь вересень, аж до 6 жовтня, прохворів. 6 жовтня до нього завітав громадівець Федір Черненко. Він побачив на мольберті портрет Ликери, який Тарас перед тим оглядав, бо все ще кохав Ликеру й готовий

Т. Г. Шевченко. Портрет Ликери Полусмакової. 1860 р.

був її простити, адже взяв її не дівчиною. Та й чого було очікувати від панської покоївки. До того ж вважав цей випадок Божою карою за той далекий вечір 1840-го, коли відбив Марію-Амалію Європеус у Сошенка. Тож Тарас вже згоден помиритися, шле їй записки з проханням помиритися. Та тут вже Гликеру гедзь укусив. Вона відповідає на його записку своєю: «Послухай Тарас твоїми записками издєсь неихто не нужаєца.» та добавила ще кілька слів про його потенцію. Служі Тараса Федору, який прийшов із запискою, сказала, що згодилася на шлюб із Шевченком заради грошей...

От тут вже Тарасове кохання вивітрилось, немов дим. Він написав листа Надії Забілі з вибаченням за те, що не повірив її розповідям про Ликеру й попрохав спалити перед очима Ликери всі речі, що їй подарував і купив у придане. Надія Михайлівна відповіла, що майже всі речі, за словами Ликери, та повернула Тарасові. Тоді Тарас пише колишньому пану Ликери Миколі Макарову 9 листопада:

«Друже мій єдиний! Коли бити, то бити так, щоб боліло. А то не поможеш, а тільки нашкодиш. (Чернеча аксіома, та вона і тепер нам доладу). Ликера збрехала перед вами, передо мною і перед К. І. За це вона повинна хоч украсти, а послать (від імені невідомого)

в Чернігові на мету відому. Крім речей, котрі просив вас спалити на її очах, треба, щоб вона заплатила за квартиру 14 руб., за ключ, що загубила, 1 руб. Ще раз прошу вас, як найщирішого мого друга, зробити все те якомога швидше. Амінь».

Залишилася Ликера біля розбитого корита. Була вона вільною, а подітись нікуди. Тарасова квартира для неї залишилася закрита. Забіла теж вигнала її. Хотіла повернутися служницею до Карташевських, ті відмовили. Вона навіть про смерть Тараса, яка, власне, й була пов'язана з її зрадою, дізналася випадково, вже після похорону.

Опанас Маркович, глибоко віруючий, пожалів її і влаштував на службу до французького модного магазину. Як записав її спогади Кость Широцький, вона там «зачісувала куафюри панам і паням та кроїла сорочки різним та офіцерам гузаринам, що охочі були й залицятися до неї. Раз одному офіцерові Ликера дала потиличника. За те хазяїн зробив їй заувагу, але Ликера так обурилася, що хотіла від нього втекти. Француз ледь умовив її залишитися, бо вона була доброю майстриною. В тому магазині Ликера зійшлася з майбутнім своїм чоло-віком фризєром Яковлевим, на якого проміняла Тараса Шевченка...»

Вони обоє були добрими майстрами. Тож через два роки, коли назбирали кошти, одружились і відкрили в Царському Селі власну перукарню. Спочатку були в їхній сім'ї щастя й достаток. Гликера навіть учениць тримала. Найняла і фотографа, який її сфотографував на веранді її власної оселі. (Це фото вона подарувала Миколі Вороному у 1911 році). Народила чоловікові 6 дітей. Та він невдовзі запив. Дочки, без батькового нагляду, пустилися берега. Сини зажили власним життям і покинули домівку. Гликера все намагалася стати баринею. Купила навіть фортепіано. Та чоловік порубав те фортепіано на дрова й став палити. Спалахнув будинок. Хоча пожежу й погасили, але більшість добра згоріло. Найбільше Гликера жалкувала за своїм портретом, намальованим колись Шевченком. У 1894 р. чоловік помер. Діти давно полишили незатишне батьківське гніздо. Залишилася сама. Підробляла шитвом, так-сяк трималася. Та ночами снівся Тарас. Він пробачив її зраду і кликав до себе. І от навесні 1904-го поїхала вперше до Тараса в Канів. Думала, на кілька днів, а залишилася до глибокої осені. Відтоді до Тараса їздила щороку. 13 травня 1905-го, в день її народження, покликав її до себе наглядач Кобзарєвої могили Іван Ядловський і попросив розписатись у грубзній книзі відвідувачів. Ось що вона записала: «13 мая 1905 року приїхала твоя Ликера, твоя люба, мій друже. Сьогодні мій день ангела. Подивись на мене, як я каюсь».

Каялась і решту свого життя. 1911-го розпродала майно в Царському Селі і переїхала до Тараса. Коштів купити хату не вистачило. Знімала кутки по різних селах. У 1914-му війна зжерла всі її заощадження. Перебралася у Канівську богодільню й чекала там смерті та зустрічі з Тарасом. І він прийшов 4 (17) лютого 1917 року. І забрав її до себе...

Все, що в неї залишилось, віддала місцевій жінці, аби поховала її на Чернечій горі. Однак та не виконала обіцянки. Поховали Ликеру на богодільницькому кладовищі у Сельці. Через півсторіччя знайшла її забуту могилу Зінаїда Тарахан-Береза і добилася, аби поставили на могилі надгробок.

Володимир СИРОТИНКО
(Вербицький),
праправнук
Пантелеймона Куліша.

НАША ПРОФСПІЛКА НАС БЕРЕЖЕ

У своєму виступі на IX звітній конференції профспілкової організації СумДУ її голова В.О.Боровик головним завданням цієї організації назвала соціальний захист працівників університету. При цьому зазначила, що, попри деякі непорозуміння з адміністрацією ВНЗ у минулому, тепер співробітництво з нею відбувається на засадах повного соціального партнерства.

Організаційно-правову роботу профкому доповідач оцінила позитивно. Зокрема, розроблено Положення про огляд-конкурс на кращу профгрупу факультету/ підрозділу; її члени беруть постійну участь у підготовці та проведенні засідань профкому, оформленні протоколів засідань. Щопонеділка після ректорату проводяться засідання президії профкому, на яких розглядаються всі новини в діяльності нашого університету, а також все нове, що з'являється в законодавчому полі освітан. У вівторок більшість голів профбюро проводять засідання за участю профгрупоргів, які оперативні доводять інформацію до членів профспілки. В багатьох профгрупах з'явилися на стендах куточки профгрупорга, ведуться щоденники їх роботи. Профком інформує своїх профспілчан також через новини Internet-лабораторії, стенд профкому; продовжується розробка та удосконалення сайту профкому, його електронної пошти.

Досягнута домовленість з юристом обкому профспілки щодо проведення консультацій у профкомі СумДУ хоча б раз на місяць — з 15 до 17 в першу середу місяця.

Як голова профспілки В.О. Боровик брала участь у XIX з'їзді Євразійської асоціації профорганізацій класичних університетів у Санкт-Петербурзі, у Міжнародній науково-практичній конференції «Профспілки і Болонський процес» у Москві тощо, тож поділилася з конференцією своїми враженнями та думками з приводу почутого й побаченого. Доповіла також, що на засіданнях президії та пленумах обкому неодноразово

ініціювала питання щодо поліпшення оплати праці працівникам освіти, питання врегулювання тарифів на комунальні послуги, інших проблем.

Досить детально доповідач розглянула питання оплати праці. Нагадала, що саме в нашому університеті доплати за вчені звання та наукові ступені встановлені в максимальних розмірах, що має місце лише в декількох ВНЗ України. Як болюче охарактеризувала питання переходу на єдину тарифну сітку: це зовсім не покращило оплату праці найбільш кваліфікованим категоріям педагогічних працівників (доцентам, професорам), проінформувала, що робиться для його вирішення. Зате розроблене і набрало чинності Положення про виплату щорічної винагороди педагогічним працівникам згідно зі ст. 57 «Про освіту».

Роль профспілки у впровадженні Болонського процесу, на переконання доповідача, перш за все в організації інформаційно-роз'яснювальної роботи. Процес побудови єдиного Європейського простору вищої освіти є суттєвим засобом підвищення її конкурентоспроможності, умовою модернізації системи освіти з урахуванням зміни соціально-економічних відносин. Тож досить важливо для кожного ВНЗ кожної країни зберегти кращі традиції національно-освітнянських систем, фундаментальність освіти, її зв'язок з наукою та виробництвом. Багато чого можуть зробити в цьому плані саме профспілки, представники яких обов'язково повинні ввійти до складу робочих груп по впровадженню Болонського процесу, а також до інших колегіальних органів управління навчальними закладами, аби відслідковувати навантаження викладачів, допо-

магати адміністрації в питаннях організації курсів підвищення кваліфікації, оволодіння університетськими новими комп'ютерними технологіями, іноземними мовами тощо. Слід вести переговори не з МОН, а з державними органами, знаходити внутрішні ресурси для стимулювання праці викладачів, нові шляхи в боротьбі за підвищення заробітної плати.

Голова профспілки поінформувала також, що в університеті нарешті проведено атестацію робочих місць і тепер доплати за шкідливі умови здійснюються для тих категорій, які мають на це право згідно із законодавством. Після тривалих консультацій в ЦК профспілки та МОН України вдалося поновити, дещо відредагувавши, пункт колективного договору про пільгову оплату за навчання в СумДУ як працівників нашого університету, так і їхніх дітей. Багато зусиль довелося докласти, щоб відстояти це в ході минулорічної перевірки нашого університету працівниками КРУ.

Суттєві зміни відбуваються в гуртожитках СумДУ стосовно порядку поселення наших працівників, укладання з ними договорів, проведення ремонтів. Відбулося спільне засідання ректорату і профкому з приводу проживання в гуртожитку № 1 сторонніх осіб, можливості звільнення ними кімнат. Профком дав згоду адміністрації університету вирішувати це в межах правового поля. На жаль, болючим лишається житлове питання. Поки що не вдається знайти механізму надання безвідсоткових позик університетським для придбання та будівництва житла. Зате відбуваються позитивні зрушення щодо медичного їх обслуговування. Відкритий денний стаціонар в гуртожитку

№1, продовжуються роботи по створенню студентської поліклініки. У корпусі «Ц» відкрита аптека зі знижками на ліки, у кожному корпусі в чергових є аптечки.

Відбулися зміни й у комплексі громадського харчування СумДУ. Крім нашої базової та ідальні медичного інституту, поновлено роботу ідальні в машколеджі, постійно працюють університетські буфети. Соціально-побутова комісія профкому неодноразово здійснювала там перевірки на відповідність асортименту, санітарно-гігієнічних вимог, ціноутворення та правил відпуску продуктів і напоїв. Після закриття комерційного кафе в Г-корпусі там зроблена реконструкція, готуються гарячі страви.

У відповідності до певних законів та постанов, ще рік тому проведено вибори громадських інспекторів з охорони праці в структурних підрозділах та старшого громадського інспектора з охорони праці СумДУ. На даний час інститут громадських інспекторів (від підрозділів до факультетів) знаходиться в стадії становлення.

На думку доповідача, як і раніше, заслугове на критику робота начальника відділу з охорони праці, який не здійснює належний контроль за виконанням «Угоди з охорони праці» (особливо по додатках до колективного договору, в яких складено перелік співробітників, що мають отримувати мило, молоко, спецодяг тощо).

Позитивно доповідач пропонує оцінити культурно-масову та спортивно-масову роботу профкому, а також роботу з ветеранами та праці, дітьми. Зокрема, для дітей та онуків університетівців під час новорічних свят придбано 700 квитків до театру ім. Щепкіна, ТЮГ, ДК Фрунзе, в новорічних факультетських вечорах взяли участь близько 600 чоловік. Профком надавав не тільки організаційну, а й фінансову допомогу. Впродовж року організувалися поїздки вихідного дня на базу відпочинку «Сонячна галявина» та на екскурсії до Путивля, культ-походи в театр (1200 квитків), святкування 8 Березня та Дня Перемоги тощо. Усі бажаючі взяли участь у тижневиках класичної музики Бах-Фест і Органум (приблизно 500 чол.). Приділяли увагу й дітям-сиротам (збір коштів, одягу, іграшок), здійснили поїздки до реабілітаційного центру в Шосткинський район, де вручили дітям-інвалідам солодощі, подарункові годинники, люстри тощо. Оздоровлено за звітний період рекордну кількість університетівців 337, що більше, ніж разом за три попередні роки.

Щодо спортивно-масової роботи, то доповідач відзначила передусім відновлення внутрішньоуніверситетської спартакіади. В рамках якої відбулися й такі заходи, як «Тато, мама, я — спортивна сім'я» та «Веселі старты», де викладачі та працівники університету змагалися з командами студентів тощо. Для тренувань учасників спартакіади відведені спеціальні години і в басейні (до речі, працює в неділю для всіх бажаючих співробітників), і в спортивних залах.

На завершення В. О. Боровик зазначила, що далеко не все заплановане вдається зробити профкому. Бажана більш активна та ініціативна робота профгрупоргів, окремих членів профспілки.

НОВЕ В ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАУКОВЦІВ

Зміни торкнулися в основному статті 24-ї цього Закону «Пенсійне забезпечення та соціальний захист наукового працівника». Відзначаємо найбільш суттєве.

Перше. Для обчислення пенсії враховується заробітна плата наукового працівника за основним місцем роботи за будь-які 60 календарних місяців наукового стажу підряд до 1 липня 2000 року незалежно від перерв та за весь період наукового стажу, починаючи з 1 липня 2000 року. Ця норма, власне кажучи, вже діяла, але базувалася вона на підзаконних актах.

Друге. За вибором особи, яка звернулася за пенсією, з періоду, за який враховується заробітна плата для обчислення пенсії, виключається період до 60 календарних місяців підряд за умови, що зазначений період становить не більш 10 відсотків тривалості наукового стажу. У всіх випадках період, за який враховується заробітна плата, з урахуванням виключення, передбаченого цим Законом, не може бути меншим ніж 60 календарних місяців.

З 1 січня 2007 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» №190-V, підписаний Президентом України 22 вересня і опублікований 16 листопада 2006 року».

Ця, так звана оптимізація заробітної плати, є вельми позитивним нововведенням у Законі, оскільки забезпечує збільшення розміру пенсії.

Вилучаються поспіль ті місяці, в яких заробітна плата була меншою, при цьому підвищується індивідуальний коефіцієнт заробітної плати, а, відповідно, і пенсія. Вилучення «невигідних» календарних місяців із періоду, за який визначається заробітна плата для обчислення розміру пенсії, робиться за допомогою розробленої автоматизованої програми, яка застосовується під час обчислення пенсії. Тому подавати інформацію про зарплату доцільніше за більші періоди, щоб вибрати оптимальний варіант заробітку.

У Всеукраїнській професійній бухгалтерській газеті «Все про бухгалтерський облік» (№ 89 від 19 вересня 2006 р., с. 77) звертається увага на те, що «невигідні» місяці можуть бути

вилучені як повністю з періоду до 1 липня 2000 року чи після нього, так і частинами з обох періодів (але при цьому місяці вилучаються поспіль).

Третє. Пенсія науковим (науково-педагогічним) працівникам відповідно до цього Закону призначається з дня звернення за призначенням пенсії та за умов звільнення посади наукового (науково-педагогічного) працівника, за винятком осіб, які працюють за строковим договором (контрактом), що укладений після досягнення пенсійного віку.

Четверте. Пенсіонерам, які після призначення пенсії відповідно до цього Закону працювали за строковим трудовим договором (контрактом) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників не менш двох років, проводиться перерахунок пенсії з урахуванням стажу наукової роботи після призначення пенсії. Перера-

хунок пенсії здійснюється із заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника, з якої була обчислена пенсія, або із заробітної плати, визначеної у порядку, передбаченому частинами третьо-сьомою цієї статті (за основним місцем роботи за будь-які 60 календарних місяців наукового стажу підряд до 1 липня 2000 року незалежно від перерв та за весь період наукового стажу, починаючи з 1 липня 2000 року).

Тобто через не менш як два роки науковий працівник, що працює за строковим трудовим договором (контрактом), відділення пенсійного фонду із заявою про перерахування наукової пенсії. При цьому враховуватиметься (при потребі) відповідне збільшення стажу наукової роботи. За бажанням працівника заробітна плата може залишатися попередньою (тобто з якої була раніше обчислена пенсія) або ж

доповнитися заробітком останніх двох років.

У будь-якому випадку перерахунок веде до збільшення пенсії, оскільки, як показує практика останніх років, у державі має місце тенденція зростання середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України, — ця середня заробітна плата за календарний рік, що передувє року звернення за призначенням пенсії, враховується при обчисленні пенсії.

Крім зазначеного перерахунку, якщо офіційна величина заробітної плати в Україні за минулий рік зростає, пенсія науковим працівникам щороку з 1-го березня підвищується на коефіцієнт зростання середньої заробітної плати в Україні порівняно з попереднім роком. При цьому, якщо до 1-го січня 2007 року зазначений коефіцієнт становить 20%, то з 1-го січня 2007 року він має бути «не менш ніж 20%», тобто може бути й більшим у межах виділених коштів.

(Продовження в наступному числі «Резонансу»)

19 березня 1994 року в штаті Нью-Мексіко (США) Хосе Ескамілья, який відеокамерою знімав любительський фільм, абсолютно випадково зафіксував на тлі неба дивні продовгуваті об'єкти в стані польоту. Щоправда, виявив їх лише при повільному відтворенні відеозапису. Спочатку аматор вирішив, що це комахи або дрібні птахи, які пролетіли дуже близько до об'єктиву. Але після ретельного аналізу виявилось, що це не комахи, не птахи і навіть не НЛО, а взагалі «не відомо що». Згодом з'ясувалося – оте «не відомо що» існує над нами і поряд з нами за своїми законами, рухаючись із фантастичною (від трьохсот до тисячі кілометрів на годину) швидкістю. І не десь в окремому регіоні, а в усьому світі. Вистежити таємничих сусідів людства здатен лише об'єktiv відеокамери. Чим якісніша відеотехніка, тим більше шансів їх «застукати».

Відкриття ще однієї стародавньої піраміди, ще одного біологічного виду, безперечно, заслуговує на увагу й повагу. Але відкриття цілого світу, та ще й такого всюдисущого, який незримо співіснує з нашим – це й справді щось неймовірне!

Хосе назвав ці об'єкти англійським словом «god», яке в перекладі на українську має багато значень: вудка, паличка, стрижень, рейка, пруток, брусок, штир, жезл, дротик і навіть скіпетр. Втім, отримали вони й більш романтичну назву – skyfish (небесні риби).

«Дротики», або «скайфіші», – це достатньо тонкі, довгі циліндричні або сигароподібні об'єкти довжиною від десяти сантиметрів до десятків, а то й сотень метрів. Майже напевно існують і дрібніші, крихітні «дротики», тільки людське око, а точніше об'єktiv камери, їх не бачить.

Деякі «дротики» надзвичайно тонкі, прозорі й нагадують спис. Інші мають оперення, якісь структури, що оточують їх і схожі на «плавники» або «крильця». А є й виті, спіралеподібні, начебто якась змієподібна істота багато разів обвилася навколо прямого стрижня. Трапляються структури симетричні й несиметричні, такі, що обертаються або вібрують. Великі «дротики» зазвичай оточені тисячами дрібних, які

...Час небаченого наукового прогресу! Ми розгледіли галактики, народжені відразу після Великого Вибуху, дослідили структуру елементарних частинок, вивчаємо Марс, інші планети Сонячної системи та збираємося будувати космічну базу на Місяці. Ми розшифрували структуру ДНК й створили людиноподібних роботів. А ще – змінили клімат на планеті й знищили тисячі видів тварин та рослин. Вважаємо себе володарями природи й гадаємо, що впритул наблизилися до розкриття її основних законів і таємниць. Та чи не помиляємося вже в котре, вважаючи, що добре знаємо світ, у якому живемо? Деякі відкриття останніх років свідчать, що, зазираючи в глибини космосу, ми достатньо не вивчили навіть власну планету, не бачимо того, що знаходиться навколо нас.

КУДИ ЛЕТЯТЬ «НЕБЕСНІ РИБИ»?

постійно рухаються й пульсують, ніби енергетичне поле, створюючи всілякі геометричні конфігурації. Можна тільки здогадуватися, чи існують «дітки» й «дорослі», чи можуть вони рости, розвиватися, розмножуватися? Та й взагалі – механізми це чи живі істоти? Втім, «дротики» зовсім не здаються механічними або зробленими з металу. Біль-

ше того, демонструють деяку подібність розумної поведінки, ознаки інтелекту. Однак довести (або спростувати) якісь припущення надзвичайно важко. Для цього потрібно зловити хоча б один з цих таємничих об'єктів, які й на півці фіксуються з великими труднощами у вигляді розмитих плям. Лише не так давно з вертольоту був одержаний чіткий знімок «скайфіша».

Тепер ученим уже відомо, що «дротики» існують в будь-якій точці планети й у будь-якому середовищі. Є думка, що супроводжували вони людство впродовж усієї його історії. «Небесні риби» наповнюють не лише повітряний океан, а населяють і водні простори. Виявили це при перегляді відеоплівки, знятих телебаченням у Мексиці, у воді підземної печери Sotano Las Golondrinas, назва якої з іспанської перекладається як «печера ластівок», або «підземелля летючих риб». Телевізійна команда виявила житло «скайфішів» випадково, коли виконувала спеціальне завдання студії по зйомці

парашутистів і пірнальників. Плівка зафіксувала стільки унікальних кадрів з плаваючими невпізнаними об'єктами, що цю печеру дехто став вважати основним місцем існування або навіть розмноження оперених «дротиків».

Щоб потрапити до тієї печери, треба від міста Мехіко дістатися до Сан-Луїс-Потосі, а звідти їхати ще годин шість. Глибина її – метрів 400. Хосе Ескамілья провів там не один день. На прохання японських телевізійників, підшукував відповідні ракурси для зйомки фільму, вперше цілком присвяченого саме феномену «дротиків». Після того, як в лютому 2000 року записи показали телеглядачам (до речі, фільм демонструвався й на Українському телебаченні), дослідники феномену змогли ретельно проаналізувати плівки, й існування водоплавних «дротиків» підтвердилося остаточно. Проте стало ясно й інше: надія зловити і ретельно дослідити хоча б один з них нездійсненна, бо вони рухаються з колосальною швидкістю, і немає поки що таких технічних можливостей, аби їх наздогнати. Поки що абсолютно невловні.

На цей момент «дротики» вже зацікавили велику кількість як фахівців, так і любителів. Серед найбільш відомих дослідників «скайфішів» – Джеф Ферріс, Кенет Свортс, Дейв Блекберн, Трейсі Остін, Джозеф Роджерс. Тепер феномен вивчається як в країнах Європи, так і в Японії, інших регіонах планети. Цікаві відеозйомки надсилають і аматори. Йде обмін інформацією, з'явилися тематичні сайти в Інтернеті (<http://www.goswellrods.com/pre.html>, www.skyfishmania.com, www.eiken.club.kyutech.ac.jp, www.blog.ameba.jp, www.unexplained-mysteries.com, www.ashineko.seesaa.net та ін). Більше того, коли широка аудиторія дізналася про існування такого феномену, то раптом з'ясувалося, що «дротики» потрапляли на плівку вже давно, на них просто не звертали особливої уваги, вважаючи ці довгасті плями, штрихи та смужки дефектом плівки або її проявлення. А коли людям вказали, куди дивитися і що шукати, було проаналізовано багато старих кіно- й відеоплівки. Тут-то і виявилось, що «дротики» відвіку брали найактивнішу участь у нашому з вами житті. Наприклад, їх зафіксував один з музичних відеофільмів у Мексиці. «Скайфіші» були виявлені у джунглях,

коли там проводилися зйомки для телеканалу «Діскавері», а також і в звичайних міських квартирах та офісах.

Є вагомні аргументи, за якими інформація про «дротики» обнародована, передусім – міркування безпеки. По-перше, «небесні риби» переміщуються з небаченою швидкістю. По-друге, вважається, що іноді «скайфіші» можуть бути отруйними. Втім, ймовірність зіштовхнутися зі «скайфішем» у звичайній людини така ж, як ймовірність зіштовхнутися з горобцем або голубом. Інша справа авіація! Страшно уявити, яку роль ці істоти грають в повітряних катастрофах!

Дослідниками «скайфішів» може стати й ви. Ті, хто цілеспрямовано займається відеозйомками «дротиків», запевняють, що в повній темряві камера відмінно знімає невидимок при інфрачервоному освітленні. А вдень краще розташувати камеру навпроти такого об'єкта, який екранує сонячне світло, захищає від прямих променів і разом слугує масштабною віхою для подальшого визначення розміру «прутків». Хосе Ескамілья нарікає, що навіть найкраща відеоапаратура все ж недостатньо «поворотка», щоб постійно фіксувати «дротики». Він зробив свого роду «заповіді» для тих, хто хоче з гарантією одержати на своїй плівці зображення «прутків». Ось декілька його порад.

Треба налаштувати відеокамеру так, ніби ви маєте намір знімати спортивні змагання або об'єкти, що швидко рухаються. У цьому випадку кожен кадр буде чітким, нерозмитим. Не слід настроюватися на широкий кут огляду або на крупний план. Вести запис необхідно протягом десяти хвилин. Потім змінити кут огляду й провести запис ще впродовж десяти хвилин. Після цього переглянути зроблені відеозаписи. Спочатку відтворюють запис на звичайній швидкості. Якщо в кадрі виявиться якийсь об'єкт, що швидко промайнув, потрібно повторно відтворити цю ділянку плівки в повільному темпі. От і всі премудрості. Щасливого фотополювання! Можливо, саме ти, читачу, розкриєш таємницю «небесних риб».

А. С. ОПАНАСЮК,
доцент кафедри загальної та експериментальної фізики.

Якщо прогнози деяких учених 2006 року виправдаються, то через 50 років з'являться пристрої для розпізнавання й інтерпретації емоцій тварин – від мавп до риб. «Це насамперед торкнеться приматів, потім ссавців у цілому, потім інших хребетних, включаючи риб, – каже професор Деніел Поль з університету Британської Колумбії. – І, зрозуміло, викличе повсюдну відмову від поїдання будь-якого м'яса, і людство стане вегетаріанцем».

Найважливішим проривом стане виявлення неземного життя, вважає професор Фрімен Дай Сон із Інституту розвитку досліджень у Принстоні, Нью-Джерсі: «Ми вже моделюємо інструментарій, що зробить наші дослідження ефективнішими – зокрема, пристрій для оптичного й радіовиявлення та обробки інформації». Інопланетян можуть знайти в космосі й навіть на Землі, передбачає доктор Кріс Маккей з відділу космічних наук NASA. А зокрема, «свідчення неземного життя в замороженому стані в давній марсіанській вічній мерзлоті – можливо, вони будуть мертві, але в біохімічному відношенні непошкоджені. Можемо знайти їх навіть на поверхні Європи...»

ЩО ЧАС ПРИЙДЕШНІЙ НАМ ГОТУЄ?

Професор Пол Девіс із Аризонського державного університету також твердить, що інопланетяни могли жити на Землі мільйони років. «Більшість живих організмів – це мікроби, а по мікробу так відразу не визначиш, «наша» це форма життя, чи інопланетна. Якщо вони з'являться тут, їх можна буде швидко ідентифікувати. А відкриття, що не все життя на Землі має однакове походження, врешті-решт доведло б, що люди не самотні у Всесвіті».

У медицині стане можливим вироблення органів для імплантації, їх вирощуватимуть у тварин, таких як свині,

але виготовлятимуться вони на основі клітин людини, каже професор Брюс Лан з університету Чикаго. Пішовши ще на крок далі, професор Еллен Хеберт-Катц з Філадельфії пророкує, що відновлення тіла здійснюватиметься за допомогою регенеративних пігулок.

Спочатку розроблять методику вирощування втрачених пальців ніг і рук, а за піввіку технології просунуться так далеко, що можна буде відновлювати кінцівки та хребет. Тривалість життя збільшиться, каже професор Річард Міллер із університету Мічигана. «У лабораторних ссавців легко можна збільшити тривалість життя на 40 відсотків, – зазначає він. – Застосування таких самих захисних систем для людей має до 2056 року створити перше покоління столітніх людей, котрі матимуть силу й енергію, як теперішні шістдесятирічні».

«Найбільшим проривом у космології в наступні 50 років стане те, що ми нарешті зрозуміємо все про Великий Вибух», – пророкує доктор Шон Керол з Каліфорнійського інституту технологій.

За матеріалами преси.

ЗА ЛЮБОВЬ!

В честь празднования Дня влюбленных 16-го февраля в г. Харьков состоялся «Кубок любви КВН», Сумский государственный университет на нем представляла команда КВН «КоньКВН!». Единственных гостей праздника харьковская публика принимала на удивление тепло, да и жюри программу оценило по заслугам, отметив и одобрительными устными отзывами, и малым Кубком. Поздравляем!!!

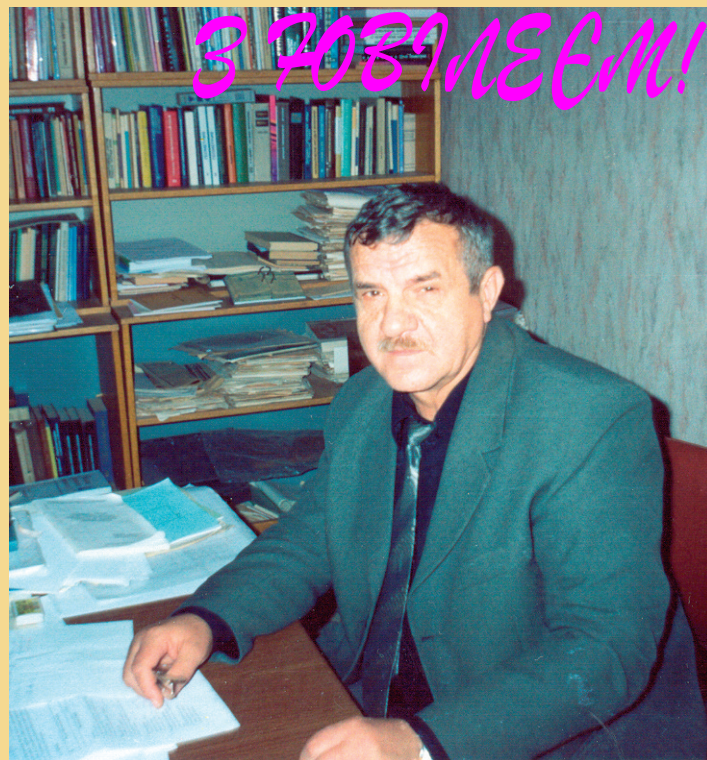
Цикл долгих новорічних свят для завідувача кафедри математичного аналізу і методів оптимізації Володимира Олександровича ЯЧМЕНЬОВА збігся з ювілейним днем народження.

Народився він у Білоруському місті Брест, у робітничо-педагогічній родині: мати — вчителька початкових класів, батько — робітник. Ще з дитинства його життєві дороги не зв'язувалися вузлом постійності, а розтікалися різними містечками й містами. Тож, народившись у Бресті, школу закінчував у Вітебську. Вищу освіту здобував на фізико-математичному факультеті Ленінградського державного університету. Молодим дипломованим спеціалістом у 1970 році розпочав роботу в Гатчинському науково-дослідному інституті. Дійсну строкову військову службу проходив на Кримському півострові, в центрі космічного зв'язку.

І вже людиною, яку загартувало військове життя, яка мала освіту й родину, — переїхав до Сум. Спершу працював у ВНДІ «Компресормаш». Саме там серйозно прилучився до науки й узявся за дисертацію.

Поріг нашого вищого навчального закладу переступив у 1979 році як молодший науковий співробітник кафедри вищої математики. З нею і пов'язане його становлення як науковця, як викладача. Спершу завідував лабораторією, а в 1994 очолив і кафедру.

Знають і шанують в університетському колективі Володимира Олександровича ЯЧМЕНЬОВА за постійну творчу спрямованість, наполегливість у досягненні наміченого. З роси й води Вам, шановний ювіляре!

З РОЗРАДЕМ!

«ЗДРАВСТВУЙ, СОЧИ! ЗДРАВСТВУЙ, ФЕСТИВАЛЬ!»

Семнадцать календарных дней по расценкам заграничных командировок длились для нашего вуза невероятно ...дорого, но надежда услышать заветное «Сумский государственный университет» в исполнении Маслякова перевесила ворох чеков и квитанций, которые команда пообещала привезти из Сочи. Забегая наперед, сообщаем, что обещание «Тіке_Тіхо» выполнило с честью, а вот мечты остались мечтами.

А если по порядку, то сначала был поезд. Хотя нет — сначала были билеты, зато не было на руках денег, а потом, когда были деньги, уже не было билетов. И только за час до отправления скорого «Сумы — Ростов» желания окончательно совпали с возмож-

18-й Международный Фестиваль команд КВН «КиВиН-2007» в зимнем, но солнечном Сочи как всегда обещал стать важнейшим событием сезона: должны были приехать и новички, и ветераны, и все остальные, впрочем, тоже. Такая традиция. И следуя ей, команда КВН Сумского государственного университета «Тіке_Тіхо» оказалась в списке зарегистрированных участников фестиваля. Второй визит в Сочи отличался от первого статусом (осознавать себя уже не новичками было приятно) и оптимизмом: прошло-годний предел мечтаний «Тіке_Тіхо», Международный фестиваль, наконец должен был стать только их точкой отсчета.

ваться. И остановился в санатории «Москва», что в двадцати минутах ходьбы от основного места событий — гостиницы «Жемчужина». Преодолев в порядке очереди (достаточно

вводный инструктаж о возможных последствиях некорректных действий, одна команда уже паковала вещи в обратную дорогу как раз по причине таких действий.

После инструктажа началась жеребьевка, где сумчане получили 76-й номер, а вместе с ним — право и обязанность выступать в первый день первого тура, т.е. без подготовки и акклиматизации. Конечно, такой жребий не вызвал особой радости, но плюс в этом был неоспоримый — возможность прямого доступа к мозгу редакторов, еще не раздавленному непрерывным юмором последующих сотен команд.

К слову, о редакторах — им на фестивале действительно приходилось несладко. Вопреки всем кодексам законов о труде, рабочий день каждого из них длился 12 часов — с 8.00 до 20.00, на протяжении которых они обязаны были слушать и смотреть, исправлять, делать замечания и отделять тех, кто достоин играть дальше, от тех, кому лучше побыть зрителем. И все это было бы легко,

После выступления

когда бы не было так трудно — потому что на деле оказалось, что выступлений, не страдающих повышенным юмором, намного меньше, чем смешных и по-настоящему удачных.

По крайней мере, так было в первый день фестиваля, когда на сцену актового зала «Жемчужины» вышла команда СумГУ.

На представление своей домашней заготовки «Тіке_Тіхо» получила четыре с половиной минуты всеобщего внимания. Имелась, правда, оговорка, что «...если будет мега-реакция, зал расколется пополам, тогда мы дадим еще секунд тридцать». Но Сумы оказались максимально дисциплинированными и выступали ровно 4.30. Зал смеялся, но пополам не раскололся.

Две последующие сочинские недели команда работала, не покладая рук, ручек и чувства юмора, конечно. Времяпровождение было стандартным, хотя и достаточно продуктивным: смотрели, смеялись, делали выводы, посещали различные полезные семинары и снова делали выводы, а по ночам работали над новым материалом. Момент истины настал 17-го января вечером, когда по итогам 4-дневного первого тура команда СумГУ прогнозировано определилась в группу повышенного рейтинга, из которой уже редакторы выбирали счастливиц, прошедших в тур второй. Именно этих счастливиц «Тіке_Тіхо» имели возможность наблюдать в следующем туре, уже ни о чем не беспокоясь, вследствие «непрохода».

Впрочем, оставалось еще два немаловажных события — Гала-концерт и распределение по лигам на следующий сезон, за которым, собственно говоря, и приехали. Но если «галка» душу особо не тронула (хотя и вызвала некоторое недоумение, потому что одних взяли, а не надо было, а других надо было, но не взяли), то распределение оказалось более драматическим, в хорошем смысле этого слова. Конечно, очень хотелось еще раз сыграть в Вышке, но получилось, что не получилось...Зато «Тіке_Тіхо» предложили не менее интересную альтернативу — Центральную Слобжанскую Лигу. Это лига не телевизионная, но АМиКовская, а соответственно, значимая, поэтому фестиваль сумчане покинули со спокойной совестью.

После возвращения на Родину команда сразу же приступила к репетициям, которые продолжают идти полным ходом. Причина тому — игра 1/8 финала Слобжанки, которая состоится третьего марта. А пока — сезон открыт! С новым сезоном!

ЭТО не Я.

Перед выступлением

ностями — 10 верхних полок в разных вагонах! И, наверное, большего счастья на планете в тот момент не было.

В Ростове предстояла пересадка на другие верхние полки, направляющиеся туда же, куда и все уважающие себя КВНшники в это время, — в Адлер. Дальше дорога команды лежала в гостеприимные Сочи, куда сумчане благополучно и прибыли.

Конечно, невероятно успешный новичок прошлогоднего «КиВиНа», с первой попытки попавший в телевизионную Украинскую Вышку, на достигнутом решил не останавли-

длинной и медленной) такие трудности обязательного характера, как регистрация, оплата взноса, получение бейджиков, команда «Тіке_Тіхо» пополнила ряды участников фестиваля.

На вечер было назначено первое организационное собрание, где команды получили информацию о правилах поведения, системе безопасности и других подробностях, важных для нормального существования на фестивале. Впрочем, для некоторых такие предупреждения оказались запоздалыми: когда остальные КВНшники только слушали

«РЕЗОНАНС»

газета Сумського державного університету
«REZONANCE»
Sumy State University Press

Реєстраційне свідоцтво СМ №020
Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг — 3 друковані аркуші,
приведені до 8 полос формату А-3.

Адреса редакції: м.Суми, вул.Римського-Корсакова, 2,
корпус «Г», кімнати: 1108, 1110. Телефон 33-02-25

Шеф-редактор **Олена Ткаченко**
Редактор **Василь Чубур**
Відповідальний секретар
Володимир Садівничий

Автори фото:
Любов Бойко,
Світлана Положий,
Дарина Сапун,
Галина Чуланова.

*Зі святом, любі жінки! Березень — полаток весни, час пробудження
всього, що прагне сонця, звітання й бузиння не лише у природі, а й серці
людському. Хто для кого світло — Він для Неї й Вона для Нього?
Хто знає відповіді? Тільки ті востаннє пошукать, які об'єднують
людей у пари, аби стали вони, Зійшли пуд солі, одним цілим у світі,
дітях, онуках, правнуках...*

Березень 2007 р. * Розповсюджується безкоштовно

№ 4-6 (244-246)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НОВИНИМ РЯДКОМ

На міжнародному семінарі працівників вищих навчальних закладів «Теорія та методика» громадянської освіти, який відбувся нещодавно у Вінниці, нашу область представляв Конотопський інститут СумДУ. За «круглим столом» відбулося обговорення найактуальніших проблем виховання теперішнього студентства. Досвід і пропозиції конотопців дуже зацікавили представника Кембриджського університету Девіза Ройла. Після більш детального ознайомлення з їх підходами та методами, він заявив, що вони варті уваги й розробки для використання в університетах Великобританії. Планується співробітництво.

На основі конкурсу затверджено сім кандидатур на стипендію Кабінету Міністрів, що присуджується аспірантам на дворічний термін. Серед 200 молодих науковців з усієї України п'ять таких стипендій вже отримують вчені нашого університету: В. Прокопенко, С. Проценко, Ю. Космінська, О. Біловодська, О. Лук'яніна. Цього року подані списки нових претендентів: А. Лобода (аспірант кафедри педіатрії та медичної генетики), Ю. Шипуліна (ст. викладач кафедри маркетингу), Г. Швіндіна (ст. викладач кафедри управління), А. Панченко (науковий співробітник кафедри прикладної гідроаеромеханіки), О. Дрозденко (аспірант кафедри фізичної електроніки), І. Князь (ст. викладач кафедри МСС), Д. Кушнір (аспірант кафедри ПММ). Якщо стипендіальна комісія Кабміну буде прихильною до СумДУ, то список поповниться новими прізвищами.

Закінчився обласний етап VII Міжнародного конкурсу української мови ім. Петра Яцика. Студентка гуманітарного факультету Вікторія Киба (група ЖТ-41) посіла третє місце у змаганнях найвищого рівня (серед студентів філологічних факультетів), а першокурсниця Аліна Челядіна (ЖТ-62) стала другою у змаганнях студентів нефілологів. Серед навчальних закладів 1-2 рівнів акредитації перемогла другокурсниця машколеджу СумДУ Катерина Суховій (спеціальність «Видавнича справа та редагування»). Так тримати, шанувальники рідного слова, й на всеукраїнському етапі цього конкурсу!

Чоловік і жінка, жінка і чоловік – два полюси людського життя, такого різноманітного, насиченого і драматичними, і трагічними, і комічними подіями. Тож єднає їх енергія не тільки любовних стосунків, а й спільних поглядів, захоплення, фахових інтересів тощо. І часто вона буває також плідною. Народжуються оригінальні ідеї, глибокі традиції, цікаві й корисні для багатьох справи... Наприклад, ділові взаємини Олени Ткаченко, яка щойно захистила докторську дисертацію, з директором Інституту журналістики Володимиром Різун, який відсвяткував піввіковий ювілей, багато в чому сприяли появі в СумДУ спеціальності «журналістика». А давнє взаєморозуміння між ректором і академіком, доктором філологічних наук, професором Світланою Швачко започаткувало свого часу наукову конференцію, на яку нещодавно всьоме збиралися провідні учені в галузі перекладу з усієї України та закордону... Практичні взаємини досвідченого викладача і студентки, безумовно, сприятимуть її фаховому зростанню, що особливо важливо, коли йдеться про дуже відповідальну професію медика... Чим закінчатись взаємини тих студентів, яких об'єднує під одним дахом і в одних аудиторіях університет, поки що рано, як правило, говорити, але можна упевнено стверджувати, що це полишить в їх душах і серцях слід на все життя...

На світлинах (згори вниз): завідувач кафедри журналістики та філології **Олена Ткаченко** й директор Інституту журналістики КНУ ім. Шевченка **Володимир Різун**; практичні заняття в медичному інституті СумДУ; фрагмент свята посвяти в студенти університету; завідувача кафедри перекладу **Ірину Кобякову** вітає з відкриттям конференції проректор з наукової роботи СумДУ **Анатолій Черноус**.

